

МИЛОШЕВА

ИЛИ

**УСТАНАКЪ
МИЛОША ОБРЕНОВИЋА**

НА

СУЛЙМАН ПАШУ СКОПЪАКА

у год. 1815

ИЛИ

Ослобођењъ Србие по четири сто- и два-
десетъ шесто годишньої патњи и су-
жапъству, изъ Српства

ЮКСИМА НОВИЋА,

Оточанина.

Цена за еданъ комадъ 30 кр. Срб.

У НОВОМЪ САДУ 1858.

Трошкомъ Игњата Фукса, књиговецца и књигопродавца.

~~15570~~

M. J. O. H. R. A.

J. O. H. R. A.

M. J. O. H. R. A.

M. J. O. H. R. A.

M. J. O. H. R. A.

M. J. O. H. R. A.

M. J. O. H. R. A.

M. J. O. H. R. A.

M. J. O. H. R. A.

M. J. O. H. R. A.

M. J. O. H. R. A.

M. J. O. H. R. A.

M. J. O. H. R. A.

M. J. O. H. R. A.

M. J. O. H. R. A.

M. J. O. H. R. A.

~~Р. 156~~ Р. 19 Ср II 848.1

МИЛОШЕВА

ИЛИ

УСТАНАКЪ

МИЛОША ОБРЕНОВИЋА

НА

СУЛЕЙМАН ПАШУ СКОПЪАКА

У ГОД. 1815.

ИЛИ

Ослобођење Србије по четири сто- и два-
десетъ шесто годишњој патњи и су-
жањству, изъ Српства

ЮКСИМА ПОВИЋА,

Оточанина.

У НОВОМЪ САДУ 1858.

Трошкомъ Игята Фукса, књиговецца и књигопродавца.

М. И. П. О. И. П. А.

ИЛИ

УСТАВА

М. И. П. О. И. П. А.

ИЛИ

УСТАВА

№ 13048
М. И. П. О. И. П. А.

УСТАВА 1828

Томский губернский университет

СЛАВИ

ЖИВИХЪ

СПОМЕНУ

МРТВИХЪ

ПОСВЕЊУЕ СЕ.

Изм. 6р. 13048

НОСИТЕЛЪТ НА

МАТРИЦА

КОМПЕТЕНТНА

МАТРИЦА

КОМПЕТЕНТНА

1. Смерть Бая-пашина.

Ругаласе малена Црнућа
Биограду главитоме граду,
Ругаюћ' се куніяше люто:
„Зло постао Биограде тврди!
„Зло постао, а грђе пропао! 5
„Е у тебе поузданя не ма,
„Кадъ си мучанъ, и кадъ си невѣранъ,
„Те мівняшъ често господаре;
„А да падашъ у хришћанске руке,
„Не ма пола ни яда ни руге; 10
„Онога си, ко ти пріе дође.
„Бы л' могао, кадъ бы сміо само,
„Преброити редомъ господаре,
„Што тиряни съ тебе землѣ бѣше?
„Колико си турски быо пута? 15
„Знашъ ли, граде, ко те саградіо,
„Да се съ тобомъ поноси и дичи,
„Край Дунава и ріеке Саве
„Прем' Сріему и према Банату
„На погледу на высу Врачару? 20
„Селяци су изъ маліехъ села
„На пакость те свою саградили,
„Све мыслиѣи, быѣшъ имъ одъ вайде,
„И бранити землю одъ напасти,
„Е у твою уздали се тврђу, 25
„Што крвава стаде харгатлука
„За пуніехъ деветъ годиница;

„А мыслили лѣпота ће твоя
 „Бити поносъ и дика свѣту,
 „Одъ црне си штете и несреће 30
 „И Србій и свемъ хришћанлуку,
 „Скопљакъ-паша, потурица Сульо
 „(Што крвника горопаднѣга
 „У свой Турской данасъ земљи не ма),
 „Ту садъ сѣди, по теби се шири, 35
 „Грдне ране свой земљи задае
 „Подъ окрилѣмъ иза зида твога
 „Гђе му нико наудит' не може.
 „Мушко роблѣ, што му падне шака,
 „На поворке у тешку синциру 40
 „Упаради по Калимейдану,
 „Те сиче едногъ до другога;
 „Друге живе на колацъ набія,
 „По варошку бедему поређа,
 „Нека Срби свое чудо гледе, 45
 „И некъ знаду, како с' господари
 „Изъ тврдога Биоградскогъ града.
 „Какве яде сагледао ни си,
 „Какве главне а краве главе
 „У те досадъ униеше Турци 50
 „За годину или двие дана.
 „Покора ти не ма на свиету.
 „Црнућа самъ малено сеоце
 „Измеђъ гора Рудничкихъ планина,
 „Скровита самъ погледа ми не ма, 55
 „Е у низи нико ме не види,
 „Докъ не дође мѣстимице у ме;
 „У ме ние тврдѣхъ бедема,
 „Нити има високѣхъ кула,
 „Мимо мене не пролазе шайке, 60
 „Срѣ ми не ма Саве ни Дунава.

„Јошъ се съ тобомъ не бы миеняла,
 „Србъ те куне, Турчинъ благосиля.
 „Съ тобомъ влада Скоплякъ-паша Сульо,
 „Али са многомъ Милошъ Обреновићъ. 65
 То за муку Биограду было,
 Како, брате, поглавиту граду:
 Самъ се чуди, шта га данасъ снађе
 Одъ Црнуће села маленога,
 Те Црнући 'вако одговара: 70
 „О Црнућа, село поносито!
 „Не мой ми се тако заносити,
 „Ни в теби съ тебе данасъ хвале,
 „Нит' в мени съ мене данасъ руге,
 „Све то стои до судбине веће, 75
 „Почуй мало, пакъ ћешъ чути редомъ:
 „Я самъ быо и Грчки и Римски,
 „И Бугари владалису са многомъ,
 „Но наочитъ тадай быо нисамъ,
 „Текъ ме диже Српски царъ Лазаре, 80
 „Што тадъ бѣше Посавини глава
 „Съ обѣ стране како тече Сава.
 „У Дебрцу конаци му были,
 „Онъ ме диже и лѣпоту даде.
 „Српски деспотъ Смедеревацъ Буро 85
 „За Токай ме даде Мађарима,
 „Одъ Мађара прихватише Турци,
 „И Турци су мене баталили.
 „Якшићи су мене поновили,
 „А по њима баталише Турци; 90
 „Одъ Турака узе ме Савояцъ *)
 „И понови што ми кварно было.
 „По њму ме опетъ Турчинъ прими,

*) Принцъ Еугенъ главни Аустр. ѓенералъ.

„Хргаше ме сто година дана,
 „Да майстора не виђехъ никако 95
 „Неимара нити дунђерина,
 „Докъ Лауданъ мене не освои.
 „Но и онъ ме Турцима поврати,
 „А Турчинъ ме наново батали.
 „Јошъ Туркиња не роди везира, 100
 „Да онъ мари за царева града.
 „Састао б' се и сурвао бы се,
 „Да ме своя не прихвати рука
 „За времена Карађорђејева.
 „Своя земља свогъ оправи града. 105
 „Но за мало поноса ми было,
 „Кратакъ виѣкъ одъ седамъ година,
 „Стиена самъ гола и зидина
 „Безъ помоћи мртавъ самъ јуначке;
 „Градъ е тврђа, кадъ га јунакъ чува, 110
 „Кадъ га држи и брани ваљано,
 „Кадъ г' остави, онда е ничиј.
 „Срби су ме оставили ружно
 „И Турцима безъ пушке предали.
 „Зато Срби некъ одговоръ даду, 115
 „Еръ су мене могли одржати.
 „Докъ бы боя прекинула зима,
 „А и друго настало вриеме
 „По Липскомъ одлучномъ мейдану;
 „Преврну се тадај по Европи, 120
 „И на други правацъ окрену се.
 „Нико мене окривити не ће,
 „Што самъ лоше, што самъ среће худе.
 „Гриеси су томе стари криви,
 „Те садъ једна омлађина страда. 125
 „Не криви ме, не ругай се мени,
 „Што по мени халакую Турци,

„И што муче Србадію ружно,
 „Било свагђе и доселе мука,
 „Но овакихъ нигђе за никада; **130**
 „Уд’рила бы суза изъ стиене,
 „Са кукавномъ што се чини раіомъ.
 „Што поминѣшъ нѣке мртве главе
 „Одъ главнихъ Српскихъ юнака,
 „Што доносе съ вилаета Турци, **135**
 „Те везиру приказую своме,
 „Да ихъ бакши и да ихъ похвали,
 „То ихъ стане скупо и крваво,
 „Те некако пориетко бива.
 „Главашеву дониеше главу, **140**
 „Но ледено са ньоме се хвале;
 „Сто педесетъ по ню ишло друга
 „Пашайлія, биранихъ делія,
 „(Срѣ су ваши заказали были,
 „Да ће многи Турчинъ останути, **145**
 „Докъ юнака Станоя Главаша
 „Я преваре, я свладаю како,)
 „И платила половина главомъ,
 „Докъ юнаку суѣенъ часакъ дође,
 „Те юначки паде одъ куршума, **150**
 „Давно себе прие покаявши.
 „Ту се деси Милошъ Обреновићъ,
 „Што войвода и оберкнезъ бѣше,
 „У везира Скопљак’ Сулеймана,
 „Молио се зликовцу за роблѣ, **155**
 „Да му за нѣг’ откупъ осиече,
 „Да му роблѣ на откупе даде.
 „А кадъ виђе Станоеву главу,
 „Проплакао ка’ диете мало
 „За юнакомъ, за Србиномъ братомъ. **160**
 „Гледао га пашинъ дели-баша,

- „По имену Алія Срѣзма,
 „Што съ Милошемъ быо у братимству,
 „Те е Турчинъ бесѣдио побру:
 „„Мучи побро, не брукай се тако! 165
 „„Заръ не видишъ, да е редъ на твою.
 „Но му Милошъ одговара мудро:
 „„Знадемъ, побро, да самъ садъ на реду,
 „„И да давно носимъ главу туђу,
 „„Но мени е одъ турске користи, 170
 „„Поготову мени одъ пакости.
 „То поможе войводи Милошу;
 „Еръ одъ вайде Турцима е было,
 „Да имъ откупъ састави за роблѣ.
 „Тако добру изниео главу, 175
 „И поведе свеколико роблѣ,
 „Да га паша бадава не храни;
 „И съ пашомъ е быо углавио,
 „Да откупе самъ донесе главомъ,
 „Везиръ мисли, да г' добие жива, 180
 „Те му више не бы измакао,
 „Еръ га збия погубити шѣше.
 „Ну садъ суди, малена Црнуѣа,
 „Претежнии ко е одъ насъ двога?
 „Еда ли ме можешъ окривити, 185
 „Проклиняти, и ругати ми се?
 Црнуѣа се замислила мала,
 Мисли, види, судила е криво,
 Биограду болъ отпоручи:
 „Далеко самъ, пакъ смашила нисамъ, 190
 „Нити могохъ свашта увардати,
 „Сама видимъ бадава те кривимъ.
 „Еси яданъ на ударцу, граде,
 „Све се хале око тебе ломе,
 „Одъ тебе намъ зло и добро дође, 195

„Тешко земљи докъ си у туѣина.
 „Богъ ће дати, те ће болъ бити.
 „Кадъ бы вазда на пасію было,
 „Сви бы вуци полисали листомъ.
 „Богъ одржа войводу Милоша, **200**
 „Онъ ће браћу своју покаяти;
 „Развио е заставу войничку,
 „Отишао Таковачкой цркви,
 „Са Паштрцемъ и Мутапомъ Лазомъ,
 „Са Вучићемъ и са Мелентиємъ, **205**
 „И са онимъ Арсениємъ Ломомъ,
 „И Миличъ е Дринчићъ пристасао
 „Быће саборъ о Цвѣтоносію,
 „Ту ће Срби дићи се на Турке,
 „Еръ се 'вако живлѣти не може. **210**
 „Срамота е, везанъ погинути
 „Добру своју не зам'ѣнивъ главу.
 „Отимат' се валя за живота,
 „А касно е, кадъ се жалякамо.
 „Богъ ће дати, не ће дуго бити **215**
 „Очистиће изъ Србїе Турци,
 „Не ћеду се башит' по селима,
 „По селима ни по паланкама,
 „Биће пуно пустихъ караула,
 „И Метефа и батал-цамія, **220**
 „Не ће бити дове ни яціе;
 „А судиће Милошъ по Србїи,
 „Капіе ће предъ нѣмъ отворити,
 „Кадъ наиђе, одъ градова Турци,
 „Хоће му се паше покланяти, **225**
 „Свиетлимъ га звати господаромъ.“
 То дочуо паша Скоплякъ-паша,
 По длану се дланомъ ударію,
 Те набрекну чибукцію свога:

„Ха бре, море, викни телалъ-башу, 230
 „Нека брже викне и телали,
 „Да бегови и хаяни дођу,
 „Хођу виеђь нѣку учинити,
 „Но ѣехаю и собомъ привикни,
 „Некъ е болъ мени на дивана.“ 235
 Хитро спаде са конака слуга,
 Тркомъ оде до шарене каве,
 Гђе пашина телалъ-башу нађе,
 Коійно е вазда на обзиру,
 Те му каза риечь везиреву. 240
 Бая-пашу, у зао часъ по нѣга,
 Собомъ слуга изъ конака викну,
 И упути паши учтуглий,
 Главне Турке телалъ дозивао,
 Да су брже паши на дивана. 245
 Турчинъ слуша царева већила,
 Те се одмахъ диванъ саставіо.
 Турски чуданъ хадетъ на дивану,
 Нико ни с' кимъ бесѣдити неђе,
 Мушица се, кадъ прелеђе, чуе; 250
 Текъ димове видишъ изъ чибука,
 Нѣко чибукъ одуйми одъ уста,
 Како да ѣе, боій с', забунити
 У мислима стариєга свога,
 У кога су сви очи упрли, 255
 Прву риечь одъ нѣгъ ишчекую.
 Што і' старіє, ноге прекрстило,
 Пода се су млађи подавили
 Оставивши вани еменліє.
 Силне стое испредъ врата слуге, 260
 Свакъ на нокту чека заповиєсть,
 Господара да своєга двори
 И послужи, чему і' кадъ вриєме.

Скопляркъ-паша замишлѣнъ е яко,
 Знаде, шта су учинити кадри, 265
 Кадъ устану Срби на оружѣ
 Све мислеѣи премишлява умомъ,
 Таіомъ гледа, таіомъ мотри Турке
 По дивану, да невѣре нема,
 А кадъ виђе, да е све едино, 270
 Онда везиръ приче бесѣдити:
 „Чуєте ли аге и бегови,
 „И остале баше и хаяни!
 „Србія се опетъ похайдучи,
 „Клето минле мировати не ће, 275
 „Докле тече едногъ за оружѣ.
 „Бегъ Токатлійкъ изъ Рудника дође,
 „И мучна ми донисе гласа:
 „Да е Милошъ у селу Црнуѣи,
 „Што башъ кнезомъ нѣга учинисмо, 280
 „Ускочио, и барякъ развіо,
 „Ка' войвода дигао вилаетъ,
 „И Србію хоће да одметне,
 „Изъ Србіе да протѣра Турке.
 „То е зазоръ цару у Стамболу, 285
 „А нама е голема срамота,
 „Да се отме и осили рая.
 „Мало л' бѣше муке и покора,
 „Мало л' бѣше руге и потемія
 „За времена Караѣорѣјева? 290
 „Садъ бы грѣе садъ бы црнъ было,
 „Кадъ е султанъ землю умирио
 „И предао нама на аманетъ.
 „Болъ намъ е овѣе изгинути,
 „Него цару на диванъ изаѣи, 295
 „И давати зато одговора:
 „Како су насъ Срби испратили,

„И остали земљи господари
 „Узъ хайдука войводу Милоша,
 „Коій ме е преварио страшно, 300
 „Измакао свеколико роблѣ,
 „Е обећа, ухвати му руку,
 „Да откупе донесе ми главомъ,
 „А данасъ ми не свѣрова Србо,
 „Осѣти се, кривица га тишти, 305
 „Раїй наше што господство тражи.
 „Садъ скочите, што брже можете
 „Узъ юнака Ђая-пашу мога,
 „Те трчите Таковачкой цркви,
 „Гђено Милошъ хайдучію збира, 310
 „Буну валя угушит' съ почетка,
 „Докле ніе маха преузела.
 „Што се преда, то пратите амо,
 „Нека виде, чія е старія.
 „Сиеците, што е іогунасто, 315
 „Што се дигла, села попалите,
 „Тестиръ вамъ е робит' и пливнит'.
 „Прикупляйте вилаетомъ Турке,
 „Некъ сте ячи и поузданий,
 „Ако збия гђе до боя дође,“ 320
 Чудили се и згледали Турци,
 Нису могли ни помислит' силни,
 Да мрднути може сиротиня,
 Некмолъ данасъ на умъ да іой падне,
 Да се дигне и скочи на Турке, 325
 Штоно су е препанули тешко
 Глобећи е и мучећи грдно,
 Сиекући хрпомъ и давећи,
 И на колъ набіяюћ' живе;
 И злочинство свако проводећи, 330
 И чинећи свако безаконъ,

Одъ закона и неяка робля,
 Данасъ везиръ нѣима оповѣди,
 Да се диже на оружѣ рая,
 Да потражи силеціе клете, **335**
 На юнаштву да се огледаю
 Невезани, гђе се удесиду.
 Чисто паметь стала имъ у глави,
 Колико имъ необично бѣше,
 Убіена да се диже рая. **340**
 Но се везиръ диже са дивана,
 Те отиде у ходае свое,
 А и Турци сваки дому своме.
 Готови су на бой вазда Турци
 Кадъ се брани царство и господство; **345**
 Опрежни су и момци и конѣи,
 У свакога валяно оружѣ.
 Докъ помислишъ на конѣма су Турци,
 И излазе на свое рочиште.
 У часу се саставила войска, **350**
 Предъ нѣоме е юнакъ Ђая-паша,
 Те отиде, како везиръ каже. —
 Братъ Милошевъ, Обреновићъ Ђшо
 Ђданъ целепъ догнао волова
 А на ону скелу Остружничку **355**
 Прем' Якову, да у Сриемъ даде.
 Ту Еврема ухитише Турци,
 Оковаше, у градъ опремише,
 А везиръ га баџи у Небойшу,
 У Небойшу кулу Якшићеву, **360**
 Нека труне, нека скапа онђе.
 Силни Турци пристаяли путемъ,
 Но и чудна доносили гласа:
 Да е уста' узъ Милоша народъ,
 Да га своимъ зове господаромъ, **365**

Да е прешла у Пожешку буна,
 Да ће Срби Чачакъ преузети;
 Ёрѣ е Јованъ, братъ Милошевъ тамо
 На Любићу улогорио се.
 Кадъ то чуо паша Ђая-паша, 370
 Онъ не иде Таковачкой цркви,
 Већъ онъ оде на Мораву, Чачку,
 Да се види, и да се упита:
 Чія ли ће остати Србија, 375
 Ил' ће Турска, (што не може бити)
 Или Српска? (што е и по себи).
 Бісени су и поамни Турци,
 На ябани съ тога господари,
 Е не мисле, да е земля туђа 380
 Газе нъиве, хараю сіена,
 И на куће удараю пуге,
 (Е побѣгло у збѣгове роблѣ,
 Ярамазлукъ кадъ наерну страшанъ),
 Пале, руше, ерѣ ніе пліена, 385
 Што зарана уклонило роблѣ.
 Но како се зачудише Турци,
 Кадъ на домакъ доходише Чачка,
 Те спазише на Любићу войску,
 Гђе се Срби устанили были 390
 Са нъиніемъ новимъ господаромъ.
 Турака е дванаестъ хиљада,
 Прилично е и Срба на брою,
 Могли бы се погнат' по мейдану.
 Памте Турци, еданъ другомъ каже, 395
 Како су се били са Србима
 За краине Карађорђеѣве,
 Кадъ Србија тісна имъ была,
 Те бѣжаше преко Влаха Старогъ
 Одъ истога войводе Милоша 400

Безъ обзирце мору и Мостару.
 Сташе Турци, да се разговоре,
 Еда бы се земля умирила
 Безъ крвава боя и мейдана,
 Бая-паши говорише своме: 405
 „Бая-пашо, одъ краине крило!
 „Рашта, пашо, да се кравимо,
 „И гинуѣи да цареву раю
 „Сатаремо, землю опустимо,
 „Те намъ землѣ ко радити не ма, 410
 „Ни чинити Турцима измета,
 „Ко ће царске захранити Турке?
 „Ми се теби ліепо молимо,
 „Ну наблюдауй, пашо, у любви
 „Да съ Милошемъ данасъ разгрнемо. 415
 „Обеѣай му царева берата,
 „Те ће бити старѣшина рай,
 „Нека суди Србу по Срби;
 „Теке Турци да смо господари
 „И на миру одъ своега мала.“ 420
 Осорљивъ е Бая-паша быо,
 Пресиліо, пакъ се озлосерди,
 Окорно се на нѣихъ осіече:
 „Кукавице! нїесте юнаци,
 „Запазисте нѣколико Влаха 425
 „Око ватре, гѣе се тамо грію
 „Голи, боси да не поскападу,
 „Пакъ сте намахъ ерце изгубили
 „Одъ Срба сте страву задобили,
 „Те волите шнѣима у дослуку 430
 „Дієлити земљи господарство,
 „Изъ нѣинієхъ изгледати шака
 „Да подѣлу вама удієле.
 „Не ѣу, море, са любви мира,

„Ни Турчину исправе одъ рае; 435
 „Силомъ хоћу землю умирити,
 „Осилити Турчина юначки,
 „Нека рајъ збиля господари;
 „Ил' љу свою изгубити главу.
 „Те баръ не љу очима гледати, 440
 „Да ми рая исподъ носа брля,
 „Госпоству се голу потеміева.“
 Мучна рієчь по све была Турке,
 Бая-пани да дохака хоће,
 Дошло му е да изгуби главу, 445
 Друкчіє се не да преврнути.
 У Чачку се устанише Турци,
 Да с' одморе, и да увѣчбаю,
 Како болъ да доскоче рајъ,
 Да на рајъ остане срамота, 450
 А Турчину да юнаштво сине,
 Да се рече: одъ Бога е тако,
 Да Србину Турчинъ господари.
 Пакъ на томе да остане рая:
 Да се бои Бога и грієха, 455
 Кадъ бы дигла на Турчина руку.
 И Срби се Богу моле своє:
 Да имъ скине съ врата душманина,
 Одъ когъ нису ни у цркви мирни,
 Ни на дому ни у полю своє; 460
 Кои свакомъ, осимъ себе, смета,
 Сръ му вѣра реве одъ другієхъ
 (Ни по Богу ни по Мухамеду,
 Но по клетомъ хоџи и дервишу,
 Што алкоранъ наопачке кажу, 465
 И на свою изврђу га вайду.)
 Бая-паша юначи се холо,
 Милошу е кнѣигу написао,

У кнѣзѣ га силанъ Турчинъ кара
 И прети се, како црнѣ може: 470
 „О Милоше, Српски оберкнеже!
 „Кадъ си брже позаборавіо,
 „Да си селякъ, кметъ и турска рая,
 „Любіо си душекъ и срцаду
 „Кудъ се валя, кудъ се Турчинъ шеће; 475
 „Данасъ си се боланъ одметнуо
 „И диже се на свогъ господара.
 „Я шта ли си яданъ премисліо?
 „Знашъ ли, море, гђе ти сѣди Ђшо?
 „Ено нѣга у Небойши кули, 480
 „Одкудъ не ће кости изніети,
 „Не помишляй, да ћешъ се отети,
 „Одолѣти мени и везиру,
 „И отети землю одъ Турака.
 „Садъ су друга настала времена, 485
 „Пристала е срећа узъ Турчина.
 „Заръ не видишъ силну мою войску
 „Са многъ не мошъ боя учинити,
 „Нит' ће Србинъ изніети главе,
 „Ако збия до мейдана дође. 490
 „Но могу ти едну проговорит'
 „Узъ честиту ріечь везиреву,
 „Исто желе и спяхіе Турци:
 „Покори се, на вѣру ми дођи,
 „И одъ рае покупи оружъ, 495
 „На предаю све љу васъ узети,
 „Никог' не ће заболѣти глава,
 „Вѣра ти е и ріечь одъ мене!“
 Мисли Турчинъ да олакше прође,
 Да превари Срба и надмудри, 500
 А не знаде, варанъ не вара се.
 Кадъ Милошу така кнѣига дође,

(Но болъой се ни надао ніе)
 Међу браћомъ кнѣиу проучіо,
 Све се чуди турской пріевари, 505
 Гђе на вѣру зове и предаю,
 И безъ боя гђе иште оружѣ.
 Знаде Милошъ шта ќе отписати,
 Како Турчинъ вечерати не ќе,
 Ни заспати рано по хадету. 510
 Бая-паши 'вако одговара:
 „Єсамъ селякъ, пашо, у Србии,
 „И Србинъ самъ, али нисамъ рая;
 „Ко е рая, ко ли сукметица,
 „Показаће мейданъ и оружѣ, 515
 „Та зато се данасъ и воюе.
 „Србія е Српска одъ заманде,
 „Знаћешъ, море, гђе е земля турска,
 „Ако главу изнесешъ изъ Чачка.
 „Издаіомъ сте Србію узели, 520
 „Но одъ Бога исправе не мате
 „Другомъ да сте силомъ господари.
 „А правда е данасъ съ наше стране,
 „Да біємо, да васъ истиснемо
 „Изъ Србіе наше постойбине. 525
 „Шта бы, море, ти рекао нама,
 „Да отнемо силомъ Анадола,
 „Анадола и вашегъ Шама?
 „Текъ бы онда вратили вамъ займъ,
 „Кадъ бы вашу ѣбу преузели 530
 „За светиню у Єрусалиму.
 „Вашегъ чуда и вашегъ покора,
 „Што чините, кадъ се укопате
 „У несретне вилаете туђе,
 „Не ма више нигђе на свіету. 535
 „Са свіетомъ Турчинъ не пристае,

„Врієме в, да га укидамо.
 „А што, Туре, натовари гдно,
 „Да вамъ любихъ душекъ и срцаде,
 „У той жельи мога умрїєти, 540
 „Но ямачно не бы доживљо,
 „Да се Милошъ ништи и застиди.
 „Што Ђврема бацисте у кулу,
 „То в хадетъ и посао турски,
 „Богъ ќе дати, избавиће г' брато. 545
 „Ако Богъ да, хоћемо с' отети,
 „Истриєбит' изъ Србіє Турке.
 „Времена су слози пробитачна,
 „Кадъ в слога путна и праведна;
 „Свака срећа бѣжи одъ неслоге. 550
 „Не хвали се многомъ твоіомъ войскомъ,
 „Виђали смо и више и жешће,
 „Били смо се и разбіялисмо.
 „Што насъ данасъ зовешъ на предаю,
 „И оружъ иштешъ одъ народа, 555
 „То в шала, то в лакрдїя;
 „Тако дѣца зборе и причаю.
 „Прођ' се вѣре и турске рїчи,
 „Што іошъ никадъ одржали нисте.
 „На вѣри сте више погубили 560
 „Хришћанлука, него на мейдану.
 „До юче сте клали и давили
 „Све на вѣри око Биіограда,
 „Не поминѣмъ старїя времена,
 „Када султанъ ослїєплъ шуре 565
 „Оба сина Смедеревца Турђа,
 „Да му не бы измакли Србіє,
 „Што в нѣино одъ старине было.
 „А шта велишъ за племство босанско,
 „Мехмед-султанъ што га исїєче, 570

„Све на вѣри, кодъ Зворника града;
 „Ту е вѣру, ка' свагђе доселе
 „Изгубіо, а Босну добио,
 „Єрѣ в земљи укинуо главе.
 „На хиляде тога чуда има; 575
 „Ко бы теби данасъ вѣровао,
 „Кадъ бы збия до неволѣ было?
 „Оружѣ е набавила рая,
 „Пакъ га неда безъ боя крвава;
 „Радъ е сваки заміенит' главу, 580
 „Кадъ му часакъ, да погине, дође.
 „Чини, море, што си науміо;
 „Одъ волѣ е теби ударати,
 „Нама данасъ за неволю люту.
 „Мы морамо истражити Турке, 585
 „Да се клети у земљи не стани,
 „Да агуе да башуе коме.
 „Хође редакъ и Турцима доћи,
 „Да Србима буду измеѣари.“
 Но да видишъ пашу Ђая-пашу, 590
 Кадъ му књига Милошева дође,
 И дознаде, шта се у ньой пише,
 Помами се и узгоропади.
 Колико е сила пресилила,
 Собомъ Турчинъ да уводи пође. 595
 Я како бы Србе оптекао,
 Да нїеданъ не изнесе главе.
 Пояхао хата біелога,
 Яше паша край воде Мораве,
 Нит' се плаши, нит' одъ чега преза, 600
 Како да е у конаку своме.
 Н то ти е, кадъ мріети валя,
 Пакъ смртъ вуче на рокъ и рочиште.
 Съ тога Турчинъ данасъ не помишля,

Да му може когођъ кидисати. 605
 Исподъ шала мрко погледуе,
 Гђе се Срби подъ ведріемъ небомъ
 Према Чачку устанили были.
 Мисли наша: ну маните рае,
 Гола, гладна скукавичила се, 610
 И іошъ хође боя да учини,
 А не има страже на опазу,
 Нити знаде шта логору валя.
 Тако мисли, али му се не да,
 Одъ самртне магле да угледа, 615
 Око себе гђено иза сваке
 Извиркую фесови стіене.
 Мало яха (е далеко не ма,
 Одъ куда се ни вратити не ће.)
 Докъ юнака едногъ опазіо, 620
 Край Мораве себи на по пута.
 У юнака ништа више не ма,
 До шарена пушка шумадинка,
 У кою се юнакъ поуздава.
 То е быо Книћанине Васо. 625
 Кадъ опази пашу према себи,
 Види намахъ, гђе е Турчинъ главанъ,
 И поузданъ юнакъ бити мора,
 Е не преза, и не обзире се,
 А самъ самцитъ данасъ иште кавге. 630
 Види Васо, на мейдану да е,
 Уклонит' се одъ едногъ е стидно,
 Дочекати, грбаво и ружно,
 Ёръ у паше чуданъ такумъ бѣше,
 Бритка сабля, цеферли шишана, 635
 За поясомъ двіе Даницкинѣ
 И ятаганъ табанъ люто гвожђе,
 Кубурліе пушке анетліе;

А у Васа само пушка Шарка, 640
 Ньойзи Васо быо бесѣдіо:
 „Шарка пушко, не остала пуста!
 „Ти си мени аманетъ одъ баба,
 „На самрти што ми пришаптао:
 „„Васо сине, свега остаѣе ти,
 „„Имашъ мала, имашъ хадиѣара, 645
 „„И Богъ драги што намъ даде блага.
 „„Но найболю робу оставлямъ ти
 „„Шарку пушку вазда поуздану,
 „„Ну пази е и снажи е, сине,
 „„Она тебе никадъ издат' не ѣе. 650
 „„Я самъ изъ нѣ више одъ тридесетъ
 „„Погубіо турскихъ харамія.
 „Данасъ Шарко, не издай ме пушко,
 „Е те држахъ болъ него бабо;
 „Ако данасъ, као што си вазда, 655
 „Свѣруешъ ми на ова юнака,
 „Скинуѣу ти срмали карике,
 „Пакъ ударит' одъ самога злата,
 „И свакоме тебе похвалити.
 „Ако ли ми не свѣруешъ данасъ, 660
 „Ватру ѣу ти кудъ не треба бацит';
 „Коньске плоче градит' одъ карика,
 „Нек' ихъ газе, нека ихъ потрусе;
 „Одъ кундака глатка шимширова
 „Нек' Цигани вретена пограде, 665
 „Нека жене на нѣихъ скуте преду;
 „А ціевъ ѣу дати редарама,
 „Да имъ жарачъ, кадъ пеѣъ жаре, будешъ.“
 У то доба паша пристасао,
 Повадіо саблю Димишѣію, 670
 Саблю држи у десници руди,
 У лівой пушку изъ кубура,

Шишана му виси о ункашу,
 А дизгене туріо пода се,
 Хатъ обученъ иде по ріечи. **675**
 Но да видишъ Книћанина Васа,
 Кадъ на згоди пашу уграбіо,
 Трже пушку, примаче образу,
 Удеси е окомъ по нишану,
 Одапе е, но свѣрова пушка **680**
 Како што е вазда и отпріе,
 Као свашто, што се не батали.
 Бистро око у юнака было,
 Крозъ димъ спази гђе е погодіо
 Ђая-пашу у ліву страну **685**
 Више паса, гђе му ерце куца,
 (Буцало е, пакъ е докуцало,
 На плеће га куршумъ изагнао),
 Ту за рану видарине не ма.
 Повіо се Турчинъ по ђогату, **690**
 Са бріега паде у Мораву,
 Зеленъ сарукъ за нѣмъ пружіо се
 По Морави, докъ и нѣга не ета,
 Е за мртвомъ пође на дно главомъ.
 Са Любића то Срби гледали, **695**
 И изъ Чачка турске карауле.
 Србу мило, но Турчину тешко,
 Ніе шала паде войсци глава.
 Но да видишъ войводе Милоша,
 Кадъ на нѣга Срби навалише, **700**
 Да юрише у Чачку на Турке,
 Како мудро и ліпо каже:
 „Браћо моя! есу забунъ Турци,
 „Бога молек' нашъ бы мейданъ быо;
 „Послушайте, да попрочекамо, **705**
 „Шта ће сада заочети Турци,

„Кадъ имъ войсци погинула глава.
 „Може быти побѣди ѣе Турци
 „На Мораву, и у Турску поѣи,
 „Те можемо и безъ мртве главе 710
 „Ове силе опростит' се данасъ.
 „У Биоградъ назадъ имъ не дамо.
 „А да хоѣе, како знамъ да не ѣе,
 „Да сви бѣже изъ наше Србіе,
 „Пакъ да могу, градіо бы моста 715
 „На морави одъ чистого сребра,
 „Некъ пріеѣу, да више не доѣу.
 „Но друмове болъ узаптите
 „Одъ Србіе и одъ Биограда,
 „Да Скопляку хабаръ не отиде, 720
 „Како Ђая оста у Морави!“
 Мудри мудра радо послушаше,
 Узаптите и друмъ и путове,
 Утврдише страже на све стране,
 Назадъ Турчинъ проѣи не могоше. 725
 Но како се препанули Турци,
 Србія имъ ніе на памети,
 Свако за се мисли и премишля,
 Да измакне, да изнесе главу.
 Те у едношъ юришише Турци, 730
 Побѣгоше, како кои мога,
 Свеколико оставише роблѣ
 И све благо у Чачку біелу.
 Но Милошъ е прави юнакъ быо,
 Онъ са роблѣмъ не имаде кавге, 735
 Нит' е хайдукъ да имъ хара благо.
 Те е братски испратио роблѣ,
 И дао му подвозъ и исправу,
 Да е рахатъ, да нико не смета.
 То е роблѣ у небо дизало 740

Србюнака войводу Милоша,
 А своиѣмъ говораше Турцимъ:
 „Српска вѣра быће вѣра права,
 „И Богъ мора дати бег-Милошу,
 „Како насъ е братски испратио. 745
 „Ви чините одъ ныне неяви
 „Одъ стараца и дѣчице мале
 „Безаконѣ и свако злочинство;
 „Пакъ вамъ неће никадъ ни Богъ дати,
 „Да будете болѣмъ господари.“ 750
 Тако было кодъ біела Чачка,
 Узъ Милоша кадъ устали Срби,
 Да укину турско господарство.

2. Бой на Пожаревцу.

Кадъ гласъ пуче по земљи Србији,
 Како прође паша Бая-паша
 На Морави кодъ біела Чачка,
 И да турска сва побѣже войска.
 Ту се сташе прибирати Турци
 Съ теферица и изъ Српскихъ села,
 Изъ касаба, гђе имъ сербезъ ние,
 Слегосе се у веће паланке
 И градове гђе е коме ближе
 Да су скупа и у већой снази, 10
 Да се могу бранити одъ Срба.
 А и Срби, што су страшљиви
 Пріе были, садъ се подигосе,
 Повадише с'кривено оружъ
 Изъ панѣва и щупльіехъ влада, 15
 Оснажише, пакъ га припасаше;
 Све то хита за Милоша пита,

Ка' за свога нова господара,
 Што у нѣму држе вѣру тврду,
 Ёрѣ се Милошѣ нѣ издавао. 20
 Сва господа, и све што е могло
 Съ Караѣорѣемѣ кадѣ побѣгло было,
 Самѣ е Милошѣ одѣ свѣехѣ войвода
 Заостао у Србѣи своѣой,
 Да му буде, како и народу, 25
 Да га срце и душа не боли,
 Довѣка самѣ себе не кори:
 Гѣе издаде себе и Србѣю,
 Стидно главу изнесе укорну,
 А народу како буде тамо 30
 На мукама по вољи тирянскоѣ.
 Съ тог' Милошу вѣровао народѣ,
 Те пристаде ка' за окомѣ своимѣ.
 Знаде Милошѣ, јошѣ су яки Турци
 По Србѣи, ячи на ябани. 35
 Увардао, те съ манѣга поѣе,
 Србе браѣу разумлюе свою:
 „Срби браѣо! кадѣ се подигосте
 „Садѣ увѣ мене на свое крвнике,
 „А ви, браѣо, мене послушайте: 40
 „На истоку ближе Пожаревцу
 „Што сте тамо, не ходите амо,
 „Пратиѣу вамѣ пашенога мога,
 „Млада Јова Вукомановиѣа,
 „И пратиѣу Вучиѣа моего, 45
 „Шнѣима хай'те нашимѣ Пожаревцу,
 „И я ѣу вамѣ прискочити брзо,
 „Докѣ очистимѣ Палежѣ одѣ Турака.
 „А ви, браѣо, што сте одѣ запада,
 „Купите се око младогѣ Сима 50
 „Наймлаѣега кнез' Алексе сина

„Изъ Валѣвске, села Бранковине,
 „Онъ ће знати, куда ће валяти,
 „Докъ у помоћ и я вама дођемъ.“
 Срби су га послушали листомъ. 55
 Кадъ истисну Турке изъ Палежа,
 И задоби четокаикъ турски,
 Добромъ срећомъ те до топа дође,
 Подиже се оде Пожаревцу,
 Уза нь Симо амица Паштрмацъ, 60
 И калуђеръ хаџи-Мелентіе,
 Ту і' и Милићъ Дринчићъ изъ Рудничке.
 Добру войску Милошъ имађаше,
 Понајжешће Србе Шумадинце.
 Но е мале Милошъ быо снаге, 65
 Не имаде убойнихъ топова,
 Да се сврати мало Биограду,
 Да запита пашу Сулеймана:
 Како му е, кадъ му ніе рае,
 Да е колъ, а да му се кланя, 70
 И да носи понуде крвнику.
 Српска снага расута е была,
 Е валяде пазит' на све стране:
 Одъ Босне е вазда загрдило,
 Е Бошняци голе потурице 75
 Ишту кавге само радъ шићара;
 А страшиво и одъ Ниша бѣше,
 Отудъ иду Турци Ђњичари
 На Србию, ка' царева войска;
 А чуло се и ва трећу войску 80
 Одъ Лѣсковца и Нова-Пазара.
 Но е ласно съ мукомъ изъ далека;
 Мучніе е на огњишту своме
 Кадъ подржи неволя опака,
 И притисне съ главе, и пріоне 85

Ка' за живо жеравица месо,
 Те безъ црне не скине се муке.
 Тако і' было войводи Милошу
 И Србій, за біеде грдне.
 Скоплякъ-паша стари войникъ быо, 90
 Чимъ дочуо, камо Милошъ пође,
 Одабрао убойне деліе,
 Те ихъ прати шеру Пожаревцу,
 Да надбію Србе и Милоша,
 Еда бы се поплашила рая, 95
 Одустала войводу Милоша,
 Те бы земля таки была мирна.
 Деліе су брже отрчале,
 Уграбише шера Пожаревца,
 И яко се утврдише Турци 100
 Око цркве и у самой цркви,
 И на свакој згоди по чаршіи.
 Милошу е врло мило было,
 Што е наша езгро свое войске
 Изванъ града у полъ пустію, 105
 Како му се повратити не ће,
 Ни Србима веће пакостити.
 Кадъ се Милошъ прикучіо съ войскомъ,
 И на домакъ Пожаревца дође,
 Пашеногъ му дође на рочиште 110
 Са Вучићемъ, што Милошу вазда
 Како десна валяо е рука,
 Они воде попримично войске
 Са онога сента одъ истока.
 Но деліе збиля су юнаци, 115
 Чимъ видише войску и Милоша,
 Тимъ деліе на бой устадоше.
 Оставише тврде метеризе,
 Но да срету у полю равноте

Српску войску и да се побію. 120
 Найнапріедъ предъ Српскомъ е войскомъ
 Младъ пашеногъ Милоша войводе,
 Хртници су на нѣгъ насрнули.
 Два хртника платила су главомъ,
 Оба згуби Вукомановъ Јово 125
 Изъ кубура маліехъ пушака,
 Но и нѣму лоша среќа дође,
 Е у тешку бою крвавоме,
 Бадъ се біе и када се брани,
 На све стране када посла има, 130
 Удари га пашинъ дели-баша
 Изненада, брате, испрієка
 У по срца коплѣмъ убоитимъ,
 Те усррти Србина валяна,
 (Што текъ шѣаше да се поюначи,) 135
 И нѣгову препаде дружину,
 Те успрегну, измицати пође.
 Юнакъ бѣше Милошъ Обреновићъ,
 Како муња паде међъ страшивце,
 И оваку рієчь проговори: 140
 „Кудъ сте нагли, шта сте намислили?
 „Заръ се тако біе на мейдану?
 „Свакоме ѣу я осѣћи главу,
 „Ил' га моіомъ пушкомъ похарчити,
 „Кои плећа Турчину окрене. 145
 „Болъ вамъ е пасти на мейдану,
 „Него живе да васъ муче Турци.“
 Пакъ окрену рієчь дели-баши:
 „Дели-баша, ти заръ имашъ куда!
 „Ето друма, а ето ти Турске, 150
 „Но я вала башъ никудъ ни камо
 „Но наприедъ у нашъ Пожареваць
 „Бога молећ', да га данасъ примимъ.“

То му рече, а саблю потеже,
 Свом крхату прикупи дизгене 155
 Ђдним скокомъ упаде у Турке,
 Посиче њеколико глава,
 Те забуни юначке деліе,
 Да су намахъ скока изгубили
 И побіегли у шанчеве Турци. 160
 Ту би Вучић за Милошем први.
 Чудили се и Срби и Турци
 Милошеву зору и юнаштву.,
 Измицаше испред Срба Турци,
 У троструке ушли метеризе 165
 Но и Срби шњима упадоше,
 Биюћи се перчинаюћи
 Истискоше из шанчева Турке
 И изъ свіех по чаршиій згода,
 Отеше имъ арталъ и џебану, 170
 И у цркву саћераше клете,
 Изъ шанчева што утекло живо.
 Нѣки су се Срби прехитили
 Са юнаштва іогунлука свога,
 Гонек' Турке допрли до цркве; 175
 Турчину се помолит' не даду,
 Но крочит' се не могу ни сами,
 Ни къ своіємъ у шанчеве доћи,
 Србо бію крозъ мазгале Турци,
 А Србима нестает џебане. 180
 Ев' одъ цркве Срби довикую
 Браћу свою, да вишека даду:
 „Ніе л' майка ролила юнака,
 „Да крозъ ватру юриши до цркве,
 „Да намъ дода праха и олова, 185
 „Да у запту и у мухасери
 „Одржимо, докъ се смркне, Турке,

„Онда ћемо јуришит' у цркву,
„Пакъ шта коме Богъ и срећа даде.“

Чую Срби, но не могу тамо, **190**

Єръ е страханъ оганъ изъ пушака
Крозъ мазгале изъ біеле цркве.

Текъ се нађе, кои тамо пође,

Ено Вучићъ, Богъ му помогао!

Пуно крило скупио вишека, **195**

Излећео изъ шанца ка' муња,

И крозъ плотунъ протрчао Турски,

Здраво дође до црквена зида,

И донесе праха и олова;

Но пола му однесе перчина **200**

Турски куршумъ изнадъ гола врата.

Я кадъ Турци то чудо видише,

Клону срце а малакса снага,

Довикую Србе изъ шанчева:

„Море раіо! шта е вама данасъ? **205**

„Ми смо пошли на њеке хайдуке,

„А съ народомъ ми нећемо кавге.

„Єл' међъ вама оборкнезъ Милошу?

„Онъ е царски, заръ е и везирски,

„Некъ намъ прати своєга писара **210**

„Димитрія, што га познаємо,

„Милошу се предати хоћемо,

„Камо рече, тамо ћемо поћи.“

Милошъ вазда племенито суди,

Знаде юнакъ, да га свуда боли, **215**

А силни су на све стране Турци,

Пакъ што пріе ваља бити свагђе.

Намахъ прати писара своєга,

Да с' Турцима чини договоре.

Турци с' моле, да у Турску пођу, **220**

Да имъ Милошъ остави оружје,

Да се гори њима не ругаю.
 Лѣпо имъ Милошъ отпоручи:
 Некъ изаћу сви предъ Српску войску,
 Ка' юнаке хоће испратити. 225
 На речъ му сви изашли Турци,
 А кадъ су се наврстали били,
 Онда Милошъ њима проговори:
 „Рашта Турци, ако Бога знате,
 „Кадъ имате постойбине красне, 230
 „И ужитка имате довољно,
 „Ни сте мирни на хоџаку своме?
 „Но тражите хала и биеда
 „По ябани, те гинете лудо
 „Све за туђе благо и господство, 235
 „За балие и спацие клете,
 „Што никоме нису пріятели;
 „Та себичанъ свою користъ гледи.
 „Ето друма, а ено вамъ Турске,
 „Пођ'те с Богомъ подъ свиѣмъ оружјемъ, 240
 „Еда Богъ да, на вратъ ми не дошли.
 Чудиле се царева деліе
 Милошеву најпріе юнаштву,
 Но за веће садъ имъ чудо бѣше,
 Шта имъ рече, и како ихъ пусти 245
 На юначку на поштену рѣчь
 Подъ оружемъ преко вилаета.
 Чудили се, и зарекли били,
 На Милоша више ишли нису.
 Благо вазда народу оное, 250
 Кома мударъ юнакъ старѣшуе.

3. Бой на Дубљу.

Ой Црнуѣа поносита мала!
 Теби оста споменъ довиека;

Докле тече Српска разговора,
 Српска рѣчь помињаће тебе.
 У теби се юнакъ окућио
 Главанъ юнакъ Милошъ Обреновићъ,
 Узъ Милоша, ка' узъ поглавицу
 Станило се ято соколова;
 Све юнаци убойни ратници
 И све врени и чувени људи, 10
 Што су расли и што одячили
 Тарући се и бијући с Турцимъ
 За господство и за старѣшинство
 Српско, брате, у земљи Србији.
 Свиехъ ево по имену кажемъ: 15
 Лазо Мутапъ са Херцеговине,
 Ту е Сима Амица Паштрмацъ,
 И ту ти е Арсение Ломо,
 Архимандритъ Никшићъ Мелентије,
 И Грузжанинъ Вучићъ Перишићу, 20
 Ту и Милићъ Дринчићъ Рудничанинъ,
 И Грузжанинъ Книћанинъ Благовъ,
 Милошева два брата рођена,
 Ђедно Јово и наймлађи Ђшо.
 С' томъ се браћомъ Милошъ подигао, 25
 Да Србию отме одъ Турака.
 Богъ му даде' за рукомъ му пође,
 Очистио села и паланке
 У градове саћерао Турке;
 Но два брата два юнака не ма: 30
 У збѣгу му преминуо Лазо
 Одъ Божіе воље и болести,
 Подъ шаторомъ войводе Милоша,
 Гђе имаше негу и послугу
 Кодъ велике госпође Лубице, 35
 Върне љубе войводе Милоша,

Коя Србу како майка бѣше.
 А Ломо в погинуо лудо
 Изненада, како аџамія
 Я одъ момка Бега Токатлића, 40
 Што му Ломо згуби господара.
 И ту ние Обреновићъ Ђшо,
 Што га Турци ухитили били,
 И бацили у Небойшу кулу.
 Сва су скупа ту браћа остала 45
 У Црнући, да почину мало,
 Да с' одмори и да дахне войска,
 И свакъ свое да обиђе роблѣ.
 Но за мало рахатлука било.
 Ђдно вече према мѣсечини 50
 Съди Милошъ са дружиномъ своіомъ,
 До њег' с десна Хаџи-Мелентие,
 А слѣва Амица-Паштрмацъ,
 До Хаџие Милићъ Теочинацъ,
 До Амице Вучићъ Перишићу, 55
 У застави госпођа Лубица
 Са Ђеверомъ Обреновић' Јовомъ.
 Тако сѣде, тако вечераю,
 И шале се, и разговараю,
 Како і' њекомъ гѣе на бою било, 60
 Као брате, када мало бригу
 Забораве, а ѣеиѣ имъ дође,
 Те олакша срцу и памети.
 Истомъ Милошъ био у рѣчи,
 И казива за покойна Лома, 65
 Како і' юнакъ чудно погинуо,
 Но топотъ се позачуо коњски
 Црнућкиемъ узъ долину путемъ,
 Сви су очи обрнули свое,
 Те гледаю, ко имъ придолази. 70

Мало било, према мѣсечини
 Указа се и коњицъ и коњикъ
 Сви га редомъ одмахъ распознаше,
 Ваљевацъ е Ненадови Симо
 На његову дору одъ мейдана. **75**
 Хитро слуге коња прихватише,
 Да га воде, и колане пуге.
 Симо съ коња паде у наручіе
 Старѣшини войводи Милошу
 И свой браћи и дружини редомъ. **80**
 Докъ се тако изредили били,
 За юначко упитали здравље,
 Нуде Сима господскомъ вечеромъ,
 Но имъ Симо вечерат' не шѣаше,
 Већъ оваку рѣчь проговори: **85**
 „Ласно ћете мене почастити,
 „Хоћу пріе да вамъ чудо кажемъ,
 „Са чега самъ коња уморио
 „Не давши му одмора никако:
 „Страшна войска на Србию дође, **90**
 „Има войске шездесетъ хиљада
 „Арнаута и Херцеговаца,
 „И Бошњака, како огња жива;
 „Свой е войсци Рушић-паша глава,
 „Штоно бѣше паша муурлія, **95**
 „А данасъ е везиръ у Травнику.
 „Уза нь иде Никшићъ Али-паша,
 „И онъ води Арнауте люте,
 „И юнаке свое Херцеговце,
 „Те везирской калаузи войсци, **100**
 „Ерѣ е у његъ езгро Турске войске.
 „Тако дочухъ, казаше ми људи,
 „Затече се юче Али-паша
 „Свомъ везиру, цареву већилу,

„Да ће воду пребродити Дрину, 105
 „Прегазити Мачву и Посавље,
 „И Скопљаку ићи у хиндата
 „Хордия е Турска попадала
 „Прем' Лешници украй воде Дрине,
 „Онђе стани, одморит' се хоће. 110
 „То самъ чуо, очима виђео,
 „Да е силна у везира войска,
 „Да удари данасъ изненада
 „Било б' яда и горкиехъ мука.“
 Рушића е Милошъ познавао 115
 Одъ крајуне Карађорђејеве,
 Да се съ миромъ ніе шалит' шњиме;
 Но е Милошъ досетљивъ и мудартъ,
 Свога не ће да препада друштва,
 Већъ овако браћу разговара: 120
 „Знадемъ, Симо, Рушића везира
 „Докъ е њекадъ пашова' у Нишу;
 „Ніе њега бојати се тако.
 „А за оногъ нашу одъ Никшића
 „Ласно ћемо. и разгрнућемо 125
 „Како, брато, што смо и доселе
 „Бога молећ' съ Турскимъ делијама,
 „Но како е по Ваљевској, Симо,
 „И по равной и богатой Мачви?
 „Е ли тамо на окупу войска, 130
 „Могу ли се у њу поуздати?“
 Вечераюћ' одговара Симо:
 „Што е наше све е добро доље
 „По Ваљевској и по равнй Мачви,
 „Ваљевци су како и Мачвани 135
 „Сви готови, ка' запета пушка,
 „Текъ чекаю тебе господара,
 „Куда речешъ, онамо да пођу.“

Кадъ то чуо Милошъ Обреновићъ,
 Брже прати Милића Дринчића **140**
 Са Јованомъ са својемъ братомъ,
 Нека боље дигну Рудничане;
 А Вучића прати и Благоя
 Колубари и до Крагуеца,
 Да што пріе крену Шумадию, **145**
 Одъ свогъ сента Гержане юнаке;
 Одреди имъ и рокъ и рочиште.
 А самъ собомъ диже се и пође
 Са Амицомъ и са младимъ Симомъ
 И съ Никшићетъ Хаџи-Мелентиємъ. **150**
 Кадъ су били исподъ села Дића,
 Исподъ Дића више Мораваца,
 А кодъ моста на риџи Лигу,
 Предъ дружиномъ Милошъ устави се,
 Рече рѣчь Ненадовић' Симу: **155**
 „Симо брате! ти ћешъ на лиево
 „Крченикомъ Придворицкимъ путемъ,
 „Те Ваљевце и дижи и крећи;
 „Прећемъ дану да си на освитку
 „У китогу исподъ Сленчевића, **160**
 „Одъ мене ћешъ ту застати гласа,
 „Куда съ войскомъ ваљаће ти поћи.“
 Ваљанъ Симо слуша стариєга,
 Те отиде путемъ Придворици.
 Милошъ оде десно покрай цркве **165**
 Са неговомъ дружиницомъ маломъ,
 Кодъ Ђелия броди колубару,
 Право оде Убу и Палешу,
 И подиже обѣ Посавине
 Одъ забрежя све до Поцерине, **170**
 И Поцере одъ китошке стране.
 Тако дође у поносну Мачву,
 Те служило, до краја

Кодъ Штитара улогори войску,
 Гђе Мачвани, што е за оужіе,
 И Подриньци дошли по рѣчи. 175
 Кадъ рокъ дође, пратио по Сима,
 Те му и онъ съ Вальевцима дође
 Саставише четири хиляде
 Добре Српске поуздане войске.
 Юште Милошъ чека и погледа 180
 Рудничане и Крагуевчане
 И юнаке Биоградске нах'іе,
 Што на гласу силни Шумадинци,
 И юнаци у Србій први.
 Наумио Милошъ да учини 185
 Ньеко чудо данасъ одъ Турака.
 Чуе Милошъ, казую му люди:
 Како Турци Дрину пребродише,
 И до Дубља прегазише Мачву,
 Те се шанче и копаю Турци, 190
 Како да ће годиноват' онђе
 У китогу а кодъ села Дубља.
 Види Милошъ да не смию Турци
 Ни до Шапца крозъ китогъ му проћи,
 Веће чека паша Али-паша, 195
 Да му везиръ, кадъ му се досади
 Съ оне стране чамећи ріеке,
 Са свомъ войскомъ са свомъ силомъ дође.
 И Милошъ е мало почекао,
 Докъ му дошла поиздале войска, 200
 Одабрани млади шумадийнци.
 Кадъ све скупи онђе и састави
 Око себе, и на перо узе,
 Бъше войске до десетъ хиляда,
 Шньоме хоће да побіе Турке. 205
 Да му гласникъ не утече съ Дубља,

Али-пашу да ухвати жива;
 Знаде Милошъ кудъ се опасуе,
 Те тай ніетъ быо учинио.
 А кадъ му се одморила войска, 210
 И кадъ виђе да е за мейдана,
 Онда і' Милошъ войсци говорио:
 „Браћо моя, и синови Српски!
 „Ево има четири стотине
 „И двадесетъ и шестъ пунихъ лѣта, 215
 „Одъ како се надоврзли Турци,
 „Да никада одъ нѣхъ мирни ни смо;
 „Хоће силомъ, хоће пріеваромъ
 „Да су нама вазда господари.
 „Има чуда свака на свѣту
 „Но овака не ма, да се нађе; 220
 „Царевине силне и велике,
 „Пуносталне одъ шестъ віекова,
 „Да нестане посве на свіету
 „И да туђинъ, душманинъ заклети
 „Хришћанлуку, то преузме на се, 225
 „А да друге државе Хришћанске
 „Томе данасъ ни мукаеть ни су.
 „Зато, браћо, кадъ намъ ніе драга
 „Пріятеля, да е съ наше стране,
 „Валя намъ се данасъ постарати, 230
 „Да и сами штогођъ учинимо.
 „Старій су наши славни были,
 „Ми смо одъ нѣхъ, нѣина омлађина;
 „То намъ вазя показат, свіету,
 „Не даюћ' се подло душманима, 235
 „И ако смо мали на свіету,
 „(Развоени вѣромъ и управомъ,)
 „Те већъ за насъ нико и не пита,
 „Све мислећи, рођена смо рая,
 „Те служимо, ко намъ пріе дође, 240

- „Пріе дође и заповѣда,
 „Богъ е съ нама и нѣгова мплостъ
 „Добра среќа помести насъ не ѣе.
 „Помислите на лѣпу вѣру,
 „На светинье и на наше цркве, 245
 „На Србію нашу постойбину,
 „Гђе се наши изродили стари,
 „Гђе имъ данасъ кости почиваю;
 „Помислите и на задушбине,
 „Што свѣдоче, да смо царовали, 250
 „На лугове и растове старе,
 „Штоно памте силна цар' Стѣпана,
 „Кадъ ходаше исподъ нѣихъ похладу,
 „Они чаме четири вѣка,
 „Льуто цвиле, кадъ душмана приме, 255
 „Да почину, или да се скрию
 „Одъ времена ил' жестока сунца,
 „Ништа не ма у пашой Србіи,
 „Што Србина у срце не дира,
 „И са чега не би погинуо, 260
 „Да млађиємъ остави свойемъ.
 „Како намъ е мило помислити:
 „Да смо и ми нѣкадъ нѣшто били
 „Съ народима мѣрили се првимъ.
 „А како е помислити грдно, 265
 „(Та озебе срце и претрне.)
 „На издаю на польу Косову,
 „И неслогу и несрећу страшну,
 „Што насъ и садъ ошибуе репомъ.
 „Чимъ те Турчинъ, да тугуешъ, чуе, 270
 „Прва му е рѣчъ и одговоръ:
 „Бѣше болье хрват' на Косову.
 „Кудъ ѣе гора руга и пріекоръ!
 „Зато, браћо, лѣпъ споменъ валя

- „Своме млађемъ накомъ оставити, 275
 „Некъ честита памти старијега,
 „Некъ се дичи, и некъ се угледа.
 „Хвала Богу! Мы смо до садъ Турке,
 „Што се били поодомаћили,
 „Безъ велике муке и прољева 280
 „Наше крви, сретно потиснули,
 „Злоставили ни смо ихъ никако,
 „Ни дирали у њихово робље.
 „Ни у благо, нека знаду клети,
 „Како валъа воеват' юнаку, 285
 „Кадъ се држи вѣре и поштена.
 „Но предъ нама кодъ нашега Дубља
 „Јбанліе станили се Турци
 „Херцеговци са Арнаутима,
 „Предъ њима е паша одъ Никшића, 290
 „Али-паша јдна Потурица.
 „Шњима валъа огледат' се болје,
 „Ерѣ су они езгро Турској войсци.
 „Јсамъ наканъ да ихъ оптечемо,
 „Са свихъ страна и да јуришимо 295
 „На њихове шанце утврђене,
 „И юнаштвомъ да ихъ пометемо,
 „Побиемо, да гласника нема
 „Преко Дрине Рушићу везиру.
 „Само едно хоћу да вамъ кажемъ, 300
 „Алийпашу да нико не дира,
 „Радъ самъ њега докопати жива,
 „Е намъ главанъ може требовати.
 „А васъ плиенъ и све Турско благо
 „Но частъ свакомъ, ко до чега дође, 305
 „Не ће му га нико дѣлити.
 „Садъ се браћо, покажите Српски,
 „Некъ се прича, кадъ побисмо Турке,

„И нѣхова пашу одъ Никшића
 „Ухватисмо на срамоту жива, 310
 „У китогу кодъ нашега Дубља.“
 Та бесѣда дирнула е войску,
 Сваки Србинъ помисли на старе,
 И на нѣине драге споменике,
 На Србию свою постойбину. 315
 Те свакоме придолази снага
 И срце му юначније бива.
 Веселесе кликѣу гласовито:
 Хвала Богу! кадъ господаръ хоѣе
 Свесрдице да се огледамо, 320
 Нашъ е мейданъ и наша е хвала.
 Види Милошъ слогу и юнаштво,
 Види Милошъ хоѣе побѣдити.
 Те онъ свою разреѣуе войску,
 Да састави коло издалека, 325
 А да му се не осѣте Турци,
 Докъ се одсвудъ шанцу не приближи,
 Да на шанацъ може юришити.
 Кадъ е тако быо наредно,
 Бреѣе войску тайно и лагано, 330
 Како і' коіой далье а згоднѣе
 По юнаштву и по сенту своме,
 Да сустигну скупа око шанца,
 И да на знакъ пушке хабернице
 Скупа махомъ юрише на Турке 335
 Богъ е дао, и среѣа одъ Бога,
 Те се стече како Милошъ рече.
 Тайомъ дошли и тайомъ оптекли
 Свеколике у логору Турке,
 На теѣтере петнаестъ хиљада. 340
 Онда Милошъ да оклене не ѣе,
 Даде знака са четири стране,

Те на шенацъ Турски юришише.
 Юришиле человође прве,
 Найнаприједъ Милошъ поглавица, **345**
 А за њима сва остала войска,
 У најболѣ на уранку доба
 По поноћи у прве піетле,
 Када свака отпочива стража,
 Слатко спава, а миліе санѣа **350**
 Када не би према глави било,
 Те зла копча њекомъ не да мира,
 Грдила се призиру у сану.
 Така ноѣца и Турцима била;
 На буновне на поспане Турке **355**
 Ударила чила Српска войска,
 Разбацише плота и плетера,
 Прескочише шанацъ и хендеке,
 И на Турке страшно нападоше,
 Да се намахъ забунеше Турци, **360**
 Помислише сва Србія ту е
 Подигла се на њихъ њеколико,
 Накъ веѣъ не ма боя ни мейдана;
 Препали се и усколебали,
 Узяхуе еданъ на другога, **365**
 И напада еданъ на другога,
 Меѣъ собомъ се бію и сіеку,
 Како, брате, кадъ Богъ ніе съ киме
 На неправди и мучну злочинству.
 Кадъ су Срби пушке истурили, **370**
 Те за плотомъ све обузе тама,
 Онда сабље повадише бритке,
 И ножеве ятагане лѣуте,
 Те, што оста одъ пушке, на Турке
 Конѣ Турске а и Турке саме **376**
 Наюрише, те се собомъ кваре:

Ту е 'нака касапница била
 Я за мало, за три кратка сата,
 Како нигђе за никада ніе.
 Ко е желъанъ крви био Турске, 380
 Могао се наситити онђе.
 Ту су Срби срце искалили.
 Врло страшно по Турке е било,
 Е вражий ніе измакао,
 Да баръ каже, како бѣше онђе, 385
 Свомъ везиру да однесе гласа
 Како паша одъ Никшића прође.
 Но ни Срби ни су потпунице
 Сви на брою, да се посве хвале;
 Двие врле изгубише главе: 300
 Изъ Валевске Ненадовић' Сима,
 Изъ Рудничке Милића Дринчића.
 Оба рада пашу ухватити,
 Господару да су додворній,
 У народу да су чувениій. 395
 Ево Симо, како і' юришио,
 Иште юнакъ пашина шатора,
 А намбра нѣга наниела
 На два брата, два пашина сина,
 Адем-бега и на бега Ибра 400
 Оба сретно погубио Симо,
 И русе имъ осѣкао главе;
 Но и Симо лоше среће бѣше,
 Удари га пушка исприека,
 (Ко зна чия у забуни бѣше), 405
 Те младога усмрти юнака,
 Кои шѣаше бити ка' бабайко,
 Ка' покойни обор-кнезъ Алекса.
 Но и Милићъ погину юначки
 Біюћи се, разгонећи Турке, 410

Како веле, паде у деліе,
 Што чуваху пашина шатора,
 И што нашу собомъ заклоубаху,
 (Сваки дае за длаку му главу),
 Да га не би Срби прегазили,
 Деліе се постиђеле грдно. 415
 На пњихъ Милићъ юришъ учинио,
 Одъ шатора размаче деліе,
 Дели-баши посиече главу,
 И доиста подъ шатора шћаше, 420
 Да се самогъ лати Али-паше.
 Но шатору не погоди врата,
 Те омахну сабљомъ по шатору,
 До прокрчи и отвори пута.
 Ту Милића срећа оставила, 425
 Суђено му, да погине било,
 Е сплете се у конопце клете,
 (Све одъ зора и одъ јогуулуга.)
 Главомъ паде наши подъ шатора,
 А делиямъ ново срце дође, 430
 На Милића оганъ оборише,
 Лежећива убише юнака.
 Но ниеданъ похвалит' се неће,
 Ђрѣ е Вучићъ био узъ Дринчића
 Съ Грушанима, својмъ земљацима, 435
 Те деліе испече листомъ,
 И бастиса пашина шатора,
 Но паша му измакао бѣше,
 Нестало га 'нако изъ шатора,
 Ка' у нѣшто да се притворио, 440
 Ту се Вучићъ забринуо тешко,
 Побоя се, паша і' погинуо,
 А Срби га мртва заніели,
 Да му Милошъ већъ не нађе трага.

Мударъ Турчинъ био Али-паша, 445
 Како виђе, да му страда войска,
 Те Србима одољет' не може,
 Измакао у забуни якој
 Безъ сарука, безъ зелена ђурка,
 Провуче се и сакри у трње, 450
 Отклони се одъ зла и погибли,
 Заборавивъ, према својој глави,
 Два юначна два рођена сина.
 Кадъ се сврши, и кадъ више нема
 Да се бие, и да се сече, 455
 А ябише са свихъ страна страже,
 Жива ока да утекло ние;
 Онда Милошъ за нашу запита,
 Гђе е паша, и како ли му е.
 Нико не зна, да Милошу каже, 460
 Кудъ се стопи паша одъ Никшића.
 Лутитъ Милошъ бѣше и зловольанъ,
 Но опетъ се мало охрабрио,
 Кадъ га мртва наћи не могаше,
 А заисто утекао ние. 465
 Жали Милошъ Сима и Милића,
 Јошъ и више има да ожали,
 Како, брате, у рату на бою
 Кадъ се колѣе, кадъ се нођу гине,
 Јда има съ обадвие стране; 470
 Ту се нађе и мртвиехъ Срба,
 А Милошу за свакимъ е тешко,
 Те е мучанъ себи и другоме.
 Но да видишъ и томе пошљетка,
 Одъ гејака ништа не остане, 375
 По мейдану што преврнут' не ће
 И два и три и повише пута,
 Да му шићаръ какавъ не измакне.

Хайтація муие, пакъ и прође,
 Али геіо у шушњаръ загледа, 480
 И премеће трње и павиће,
 И у шицле кладе завируе.
 Ето цика, ето отудъ иска,
 Изъ трњака воде Али-пашу
 Гологлава поготову боса; 485
 Селѣаци га нашли и добили,
 Здрава, жива Милошу га даю,
 Како имъ е био заказао.
 Селѣаци би пашу иштетили,
 Ка, остале што су Турке листомъ, 490
 Но паша се њима показао,
 Да е главомъ Никшићъ Али-паша,
 Те му оста на рамечу глава,
 И нико га ни качио ніе
 По риечи Српског' господара. 495
 Милошъ пашу примио лѣпо,
 Господарски бакшио селѣаке.
 Јошъ повика да све преда њ дође,
 Што имаше паша подъ шаторомъ,
 Те све Милошъ откуплюе редомъ, 500
 И шатора найзадъ одъ Гружана,
 Па поклони паши безъ динара.
 Јошъ е паши изметн наредио,
 И господски дочекъ и понуде,
 Како ваља цареву човѣку. 505
 Мучи Турчинъ ништа не бесѣди,
 У себе се томе чуди само,
 И премишља и осѣћа душомъ:
 Шта би Турчинъ био урадио,
 Да е мейданъ одржа' юначки, 510
 А да Милошъ лоше среће бѣше,
 И у Турске да западе руке,

Ка' што паша садъ у Српске дође:
 Мисли паша, я каква би чуда
 Одъ Милоша међъ Турцима било. 515
 Найзадъ 'вако паша говорио:
 „О Милошу одъ Србіе главо!
 „Кнезъ си царски и народъ е царски,
 „Рашта давасъ на цара устаде,
 „И толике побѣ Турке царске? 520
 „Ясамъ чуо, казиваше люди,
 „Да си двѣ Біоградске войске,
 „Едну съ Чачка, другу съ Пожаревца
 „Испратио на вѣри лѣпо
 „И робља имъ и нѣихово благо 525
 „Све потпуно за нѣима пратио;
 „Мѣсто души кодъ Бога ухвати,
 „Кодъ свѣта юначкомъ поштеньу.
 „Но што данасъ овако уради?“
 Вели нѣему Милошъ Обреновић: 530
 „Господине, пашо одъ Никшића!
 „Оно била Біоградска войска,
 „И оно су наши били Турци,
 „Штоно су намъ вазда у сусѣдству,
 „Съ коншилукомъ пазити се валъа, 535
 „Те съ тога смо 'нако разгрнули,
 „Да по данасъ пріятельй буду
 „Нама, пашо, како што смо нѣима.
 „Што побисмо твою силну войску,
 „У другу е, пашо, данасъ руку. 540
 „Арнаути, силни Херцеговци
 „Издалека по тридесетъ конака
 „Подигли се мучни на Србію,
 „Што текъ за нѣу по чувеньу знаду,
 „Земљу нашу на зоръ погазише, 545
 „Зато, пашо, тако учинисмо,

„Некъ се знаде, да земља Србія
 „Осимъ цара, има и чувара,
 „Што не даду сигради се шњоме,
 „Нека други по садъ не насрѣу, 550
 „Некъ не мисле, да е пустилина,
 „Душманима, душмани смо били.
 „Тебе, пашо, царева већила,
 „Ми пазисмо како око свое,
 „Да се теби не учини кваре; 555
 „Да ти кажемъ, да ти се молимо,
 „Да насъ узмешъ подъ своје окрилъ
 „Одъ зулума Скопљак' везирева,
 „Што е земљу нагрдио страшно
 „Свакоіякомъ муком и несрећомъ. 560
 „Ако ти намъ садъ помоћи не ћешъ,
 „Бићемо се, докъ не изгинемо,
 „Пакъ на частъ вамъ земља безъ свиета.
 „Текъ ће онда и Царъ осѣтити,
 „Да ми томе нисмо били криви.“ 565
 Кад саслуша рѣчь Али-паша,
 Опажава да е тако Турчинъ,
 Те Милошу другу проговори:
 „Ни си криво бесѣдио, кнеже,
 „И самъ видимъ, неприлично бѣше 570
 „Насрнути на земљу Србію;
 „Што уради, юначки уради,
 „Жао ми е, но похвалит' морамъ
 „И за право дати потпунице.
 „Што си мени сачувао главу, 575
 „То си цару пошту учинио,
 „Знаћу паша и предъ царемъ самимъ
 „А немоли одъ Босне везиромъ
 „Оправдати тебе и Србію
 „Скопљакове силе и зулуме, 580
 „Како треба, оповиѣт' редомъ.

„Но баш-кнеже. реци твоіой войсци,
 „Некъ преврну те лешеве Турске,
 „И некъ Турске подоносе главе,
 „Но одъ когъ су запазе тиела, 585
 „Да е познатъ до два моя сина,
 „Гђе су пала, пакъ да се саране,
 „Да имъ звѣрадъ не нагрде т'ѣла,
 „Не разносе кости по лужини.
 „Текъ некъ гледи главу и тиело, 590
 „Да с' не двоій едно одъ другога.
 „По маряшъ ѣу дати твоіой войсци
 „Я за сваку мртву Турску главу,
 „Докъ не познамъ до два моя сина.“
 Одмахъ Милошъ напусти телале, 595
 Да телале по свой Србской войсци:
 „Мртве Турске до тиела главе
 „Прибирайте, пакъ ихъ наврстайте,
 „Хоће паша да ихъ огледуе,
 „Да разпозна до два своя сина; 600
 „За сваку ѣе мртву Турску главу
 „По маряшъ вамъ паша поклонити,
 „Докъ синове не находи свое.“
 Юшъ имъ паша одъ шатора каже,
 Гђе шатори синовљи су били, 605
 Те му таки оба нашли сина.
 Еданъ лиешъ читавъ е са главомъ
 Е одъ пушке синъ му погинуо;
 Другомъ била осѣчена глава,
 Но е глава до тиела била. 610
 Надъ њима се паша наяока,
 Ка' родитель за роѣномъ дѣцомъ;
 Е диже ихъ отаць одъ Никшића,
 У Србиі да погину млади.
 Лѣпо ихъ е Милошъ саранио, 615

Заедно имъ раку ископао,
 У сандуке вргао тиела,
 Почемъ ихъ е био оснажио,
 И у ньино рухо обукао;
 Ка' юнаци и како господа **620**
 Пашины су укопани синцы.
 И остале све е Милошъ Турке
 Саранио, да се не повлаче
 Ка' мрцине одъ нечиста скота.
 Тако мало жалостъ одумину **625**
 Родителю и наши одъ войске.
 Спречи Милошъ пашу одъ Никшића
 Преко Дрине, да у Босне пође,
 До Рушића одъ Босне везира.
 Дарова му господске поклоне, **630**
 Да съ образомъ међу Турке дође,
 И да му се Везиръ не насміе,
 Што е свою погубио войску.
 На походу паши говорио:
 „Господине, пашо одъ Никшића! **635**
 „Видишъ данасъ, а чуо си одъ насъ,
 „На Скопљака што се подигосмо,
 „Са зулума и злочинства страшна;
 „Моралисмо, за главу е било,
 „;Да не мремо женски и везани **640**
 „Одъ сеиза и одъ чибугџия.
 „Врзъ е на зло млађи за старимъ,
 „За Скоплякомъ сви нъегови Турци.
 „Безаконъе то е нечувено,
 „Што светинъе наше показише, **645**
 „Што одъ силе нико ніе съ миромъ
 „У по полъа ни на дому своме.
 „Едношъ, пашо зулумъ догрдио,
 „Псоваше насъ и жене и дѣца,

„Већъ и они ускочити шћаху 650
 „Да се бию, докле не изгину,
 „Еръ мукама края не бияше.
 „То насъ диже, пашо, на оруже.
 „А ми цару покорни смо своме,
 „Ка' и теби честиту већилу. 655
 „У тебе се и уздамо данасъ,
 „Да ћешъ ти насъ собомъ заштитити,
 „Прихватити, пакъ и оправдати;
 „Нека стане ова мука грдна,
 „Некъ юначка не лие се крвца, 660
 „Коя валя цару честитоме,
 „Кадъ затреба, да е пролиемо.“
 Знаде Милошъ, да Турчина ваља
 И гледити, пакъ и златити га,
 Види паша, путна рѣчь била, 665
 Обећа се и свѣрова Херо.
 Оде паша богатъ и господски,
 Само войска и оба му сина
 Остадоше у Китошку лугу.
 Ристко в боя и мейдана, 670
 Да се тако може похвалити,
 Ка' кодъ Дубља у китогу лугу
 Кадъ дочека Милошъ Обреновићъ
 И кадъ разби пашу Али-пашу
 Одъ Никшића са Херцеговине. 675
 Благо ономъ, коме добаръ споменъ
 Дуго трае, и благосилъа се
 У народу и у омлађини.

4. Милошъ (и Рушић - наша преко Дрине међу Турцима.

Двие земље куняху Дрину,
 Валовиту камену рѣку,
 Съ десна Српска, съ лиева Босанска,
 Куну льуто, и проклињу страшно:
 „Дрино водо, међо несретнице! 5
 „Наопако протекла си туда,
 „Омеђила и насъ раздвойла,
 „Съдинити да се не можемо,
 „Што смо едно и найрођеніе.
 „Заръ не бѣше горе више Лима 10
 „Ни яруга ни каквиехъ яма
 „Да понпрешъ, да те нами не ма?
 „Еда Богъ да пресинула Дрино,
 „Корито се теби поравнило,
 „Да ти ние на свиету трага, 15
 „Съ тебе по садъ да ние гриєха,
 „Кунућ' међу, а себе тарући.“
 Мучи Дрина,, ништа не говори,
 На ушћу се према Рачи граду
 Потужила постариіой Сави, 20
 Шта е данасъ изненада снађе
 Одъ Србие и одъ земље Босне.
 Ту е Дрина лоше среће била,
 Тужба іой се никако не прима,
 Еръ и Саву, чакъ одъ Ясеновца 25
 Куну земље съ обадвіе стране,
 (Ка' и Уну горе на Крайини,)

Што тако ка' и воду Дрину;
 Том' не мога кметовати Сава.
 Но обв су ньешто премислиле, 30

Здружише се и уединише,
 Удесише жалбу путуюћи,
 Докъ дођоше до тиха Дунава
 Кодъ онога главногъ Биограда.

Дунаву су жалбу казивале: 35

„Ой Дунаве дуго и широко!

„Ти си глава и царъ одъ ријека,

„Ти другуешъ съ моремъ дебелиемъ,

„И насъ мале до њега провађашъ

„Данасъ намъ е за невољу љуту, 40

„Морамо се теби тувовати,

„Како земље, куда протѣчемо,

„На насъ вичу и куну насъ страшно,

„(За зоръ намъ е теби казивати,

„Мучну рѣчъ пуно необичну,) 45

„Све насъ криве, да ихъ растависмо,

„Те съ насъ, веле вазда су у кавзи,

„И никако састат' се не могу.

„А ми њима ништа криве ни смо,

„Ми тѣчемо и ми путуемо, 50

„Како Господъ, кой створи, рече,

„Не сметамо њину другованју,

„Ни љубави, нити бериѣету;

„Свудъ е сита, кудъ течемо, земља;

„Јошъ сувише даемо имъ риба 55

„Сваке врсте, и млинове њине

„Обрѣмо, и носимо шайке

„Шчимъ ко хоће и кудъ му се хоће,

„Та служимо како робинѣце.

„Но свѣтина срца каменога 60

„Томе данасъ разумѣти не ће,

„Меште хвале, куне и проклиње.“

Но Дунаву, староме бабайку,

Ние мила њина рѣчъ била,

На голему жали се неправду 65
 И овако силно проговори:
 „Чуешъ Саво, и ти танка Дрино!
 „Ядне мов несретне неяви!
 „Никомъ нисте ни у чему криве.
 „Ако нисте одъ файде свиету, 70
 „Одъ штете му бити не можете,
 „(Ванъ потопа одъ Бога послата
 „За гриехе, што до неба вичу,)
 „Съ риєке в свака земља жива.
 „Обале су Ньемачке у мене, 75
 „И Угарске съ обадвѣ стране;
 „Пакъ се земље раздвойле ни су,
 „Нит' се туже, нит' имаду кавге,
 „И ако самъ дуго и широко.
 „Што самъ яче, то се веће хвале 80
 „И поносе са мноми по свиету.
 „Лиену в само небо криво,
 „Ни сунце му не с'я ка' вриєдну:
 „Ко се труди има бериѣта.
 „Ко в мучанъ, ко в непогоданъ, 85
 „Као земља одъ вашихъ обала,
 „Те нестаде слоге и лъюбави,
 „Опачина и мрзость наиѣ,
 „Те се срце и паметъ преврну, —
 „Томе правде не ма на свиету, 90
 „Свою другомъ намеѣ кривицу,
 „Све му смета, све му в на путу,
 „Срѣ му разлогъ отиша' у страну,
 „Те све види и све чує криво.
 „Отровану і' медъ и шеѣрѣ горакъ, 95
 „Добаръ разлогъ покварену мозгу.
 „Ви теците, како Господъ рече,
 „За све і' ласно, кадъ кривице ніє.

„Когођъ куне, онай и яоче,
 „Ко яоче, не узда се у се, 100
 „Болю вѣру држи у другоме,
 „У злу добра чека одъ другога,
 „Меште на зло да юриши собомъ,
 „И на силу отме се одъ хрѣ.“
 „Тѣшила се и Сава и Дрина, 105
 А кукала Босна и Србія.
 Види Сава, а види и Дрина
 Да на њима ту кривице не ма.
 По Србій іошъ ране зелене.
 А по Босни и не личе се, 110
 Она иште съ ябане лѣкаре
 Пуно више одъ триста година
 Ніе шала земља прегажена
 Са неслоге и памети луде,
 Похарана, огнемъ попальена, 115
 И свѣтина побиесна страшно,
 Узъ Милоша мало дахну душомъ,
 Но іошъ има према себи яда,
 Са свихъ страна око себе Турке,
 Што готови на њу ударити. 120
 Пунихъ има петдесетъ хиљада
 У Рушиѣа у Везира войске;
 Беспослице и скитнице Турци
 Придолазе, да се добро хране
 У логору, гђе в свашта доста. 125
 Све то ядна сиротиня рая
 И послужи, снажи и захрани.
 За никада Босна ніе била
 Я безъ свое, я ябанске войске,
 Што све раю глоби и влостави, 130
 Кадъ несретна у несрећи своіой
 И не мисли себи на обрану,

Но яоче, да е когоѣъ чуе,
 Еда би се емиловао нѣойзи;
 Зато дуго и пати и страда, **135**
 Што у себе поузданѣа не ма,
 Съ тога нико не окреѣе главе
 Нит' е гледа, нит, іой пружа руке;
 Ко се ништа, нек' се и уништи.
 Сѣди Везирѣъ съ многомѣъ своимѣъ войскомѣъ **140**
 На обали, у логору, Дрине,
 А вахиру приноси му рая
 Безѣ никакве плате и накнаде.
 Ласно і' држат' на окупу войске
 У свомѣъ руху, о туѣему круху. **145**
 Ту се хране, ту су рахатѣъ Турци.
 На Србию гледе исприѣка,
 Очекую, пакѣъ и погледаю
 Добра гласа одѣъ свогѣъ Али-паше,
 Што преброди Дрину валовиту **150**
 Съ Херцеговцим' и съ Арнаутима,
 Да Везиру прокрчѣе пута.
 Но кадѣъ доѣе паша одѣъ Никшиѣа
 И безѣ войске и славе войничке,
 Салтѣъ самѣъ еданѣъ безѣ икакѣа друга **155**
 Сва се Турска окамени войска,
 Рушиѣъ Везирѣъ мучанѣъ ониемлѣе.
 Но Везира паша разумлѣе,
 Да га стиша, и да га поврати:
 „Господине, честити везире! **160**
 „Царева е Србиѣа, ка' била,
 „А Милошѣъ е вѣранѣъ и покоранѣъ
 „Свومه цару и царску веѣилу.
 „Скопляковци зликовци су сами,
 „Што цареву злоставише раю, **165**
 „Мучише е мукомѣъ свакоякомѣъ,

- „Оглобише, похараше страшно,
 „И Србию огњемъ уништише ;
 „Одъ села су садъ гришта сама,
 „Сиротинѣа по луговим' лута, 170
 „Гола боса безъ икаква мала.
 „Морали се дићи на оружје,
 „Да опако убию насилъе,
 „Што до едногъ истриебитъ шѣаше.
 „Кивни су ме дочекали люто, 175
 „И сву мою погубили войску.
 „Али томе валя разумѣти :
 „Да самъ Србе по несрећу њину
 „Предобило, вратили би с' Турци
 „Зулумѣари, изѣлице старе, 180
 „Те би нама Србе облагали,
 „Е и ми би огрѣшили душу,
 „И несретну злоставили раю ;
 „Турчинъ вазда вѣруе Турчину
 „По закону и по своме дину 185
 „Но најбољемъ никадъ Хришћанину,
 „Да му рече по Турчина ружно ;
 „И самъ, пашо, да е тако знадешъ,
 „Сельаци су мене ухитили,
 „Здрава жива Милошу ме дали, 190
 „Безъ сарука поготову боса,
 „И безъ Бурка и горњихъ калѣина.
 „А Милошъ ме, ка човѣка царска,
 „Уза њ, пашо, сва његова войска
 „Поштивала, покдрна ми била, 195
 „Да се данасъ не да изказати
 „Што хотяхъ, могахъ учинити,
 „Поговора нигѣ не бияше.
 „Синове су мое саранили
 „Што се мога љепше и господски, 200

„И све Турке укопаше редомъ,
 „Да имъ звѣрадъ, да имъ тичарія
 „Не разнаша костию по лугу.
 „Ти си Везиръ, имашъ силну снагу,
 „Можешъ воду пребродити Дрину, 205
 „И Србию можда прегазити,
 „А и Српску утаманит' войску;
 „Но ћешъ, пашо, учинити криво,
 „Србию ћешъ прегазити царску,
 „Што се цара не одриче свога; 210
 „Можешъ подъ ножъ Србе ударити,
 „Цареву ћешъ похарчити раю;
 „Али зато одговарат' вальа
 „Горе Богу, а на земљу цару.
 „Чему ће ти земља пустолина, 215
 „Чему збилъа цару безъ народа?
 „То ти кажемъ, и тако е тамо,
 „Свак' ти лаже, ко друкчиє каже.
 „Твоя войска сва ти на брой стоя,
 „А моя е пострадала сама; 220
 „Но не жалимъ ни дѣце ни войске,
 „Еръ в правда съ Милошеве стране.“
 Кадъ то чуо Везиръ Рушиѣ-паша,
 Жали мало за онакомъ войскомъ,
 Но толико Турчинъ не хесапи, 225
 Кадъ му ніе одъ нѣгова сента.
 У Турака ни су скупе главе,
 Кадъ се за нѣихъ крвнина не плаѣа.
 Истекъ Везиръ заустити шѣаще,
 Стаде отудъ вика суругѣие 230
 Татарину грломъ пута крчи
 Крозъ велику Везиреву войску,
 Татарскога конѣа ошибуе,
 Да што брже дође до Везира,

И царева донесе фермана. 235
 Шатору се отворише врата,
 Татарина пропустила стража
 Те улезе наши подъ шатора;
 Татаринъ се до земљице кланъа,
 И любви имъ руку и колено, 240
 Онда ферманъ додаде Везиру,
 И остави наше у шатору.
 Узе Везиръ ферманъ разгледуе,
 Погледуе свога Али-пашу,
 Али-паша погледа Везира, 245
 Шта ће рећи, шта е у Ферману.
 Кадъ проучи Везиръ проговори:
 „Мой јолдашу, пашо одъ Никшића!
 „Ето ферман', виђи и самъ шта е,
 „Не ће султанъ са Србиомъ кавге, 250
 „Царъ милуе сиротињу раю,
 „И чуди се, шта се одъ ње ради
 „За његова здравља и господства;
 „Грбаво ће бити по Скопљака.
 „Е съ Московомъ султанъ углавно 255
 „У Букрешу у Влашкоме граду:
 „Да Србија сама себи суди,
 „У Србе се Турчинъ не миеша,
 „И да Срби себи старъшине
 „Избираю, кога њима драго; 260
 „По градовим' да станую Турци,
 „Да се граду старъшинство знаде.
 „Спахийнско ће ићи спажияма,
 „А читлука по Србій не ма.
 „Одъ свега су Срби господари, 268
 „Ванъ градова, што су у Србій:
 „То і' Биоградъ, до њег' Смедерево,
 „За њимъ Шабацъ, Соко и Ужице,

„Адакале у тиху Дунаву,
 „Садъ шта ћемо, нашо Али-нашо, 270
 „У Стамболу да намъ образъ сине,
 „Са Србима валѣа на лѣпо,
 „Некъ се мире, а да имъ се каже,
 „На нихъ Турци више войштит' не ће,
 „Изъ Србиѣ да ће Скопљакъ поћи, 275
 „И да цару одговарат' мора
 „За кривице свое свеколике,
 „Порашта се Срби подигоше,
 „Те е чудо пукло по свиету.
 „Измеђъ себе Срби нека прате, 280
 „Кога хоће, цару на дивана,
 „Нек се моле, и у цара ишту,
 „(Ванъ ичигъ туђега окриља,
 „Са ябане какве препоруке,
 „Што ће њима валѣат' у напредакъ. 285
 „На Морави стои Турска войска
 „Кодъ Ђуприѣ, предъ њомъ Марашлија,
 „Али-паша одъ Анадолиѣ;
 „Туркуша е мударъ Осменлија,
 „Те ће и онъ дозиват' Милоша 290
 „По ферману цара честитога,
 „И може насъ преварити курва,
 „Те на свою окренути страну
 „И Милоша и сву Србадию,
 „Султану се тако додворити, 295
 „Измаћи намъ, што е прече наше.
 „Но шта мислишъ, како ћемо, пашо,
 „Добавити оборкнез' Милоша,
 „И почети договоре шњиме“?
 Вели њему паша одъ Никшића: 300
 „Да пратимо хабаръ до Милоша,
 „Да намъ брже на састанакъ дође,

„Я докъ нѣ поша, на Мораву,
 Мисли Везиръ, и на умъ му паде,
 За нѣгова добра дели-башу, **305**
 Што побратимъ Милошъ одавно,
 Те га Везиръ подъ шатора викну,
 И съ мѣста га Везиръ упитао:
 „Алил-ага, е л' истина тако,
 „Побратимъ си оборкнез' Милошу?“ **310**
 Алія му право казивао:
 „Истина е, честити Везире!
 „Мисмо давно Богомъ побратими.“
 Мило било Рушићу Везиру,
 Дели-баши говораше своје: **315**
 „Кадъ е тако, и мени е драго,
 „Ваљана е ваљанъ побратио,
 „Те вамъ образъ поцрњети не ће;
 „Намахъ иди юнакъ преко Дрине,
 „И поишти побратима твога, **320**
 „На вѣру га узми, и доведи,
 „Имамъ добра разговора шњиме.
 „Поздравъ му е одъ мене Везира,
 „И одъ овогъ паше одъ Никшића.“
 Алил-ага Срчезма е юнакъ, **325**
 Знаде шта е, кадъ е вѣра тврда.
 Одмахъ оде Турчинъ у Лѣшницу,
 Но рѣчи гђе му Милошъ дође;
 Ту на вѣру узе побратима,
 Доведе га своему Везиру, **330**
 Бра юнакъ вѣрова юнаку.
 Лѣпо га е Везиръ дочекао,
 Разапе му свилена шатора,
 И даде му свое измећаре,
 Те га дворе како господара. **335**
 Таи Везиръ царева фермана

Одъ Милоша и одъ свое войске,
 Еда б' више Турчинъ очупао,
 Одъ Србина а по свою користъ.
 Много иска Везиръ одъ Милоша, **340**
 Иска Везиръ одъ рае оружѣ,
 Бра, вели, ніе вѣровати,
 Може вазда ласно бити буне,
 Кадъ се на бой има су чимъ поћи;
 А кадъ не ма у рае оружя, **345**
 Онда не ће на умъ пасти буна.
 Истину му Милошъ говорио :
 „Господине, одъ Босне Везире!
 „То не може за никада бити,
 „Нити има кога на свѣту, **350**
 „Да в кадаръ покунит' оружѣ
 „Сдъ Войника, што су на опрезу,
 „Збогъ своего робља и иманья.
 „Я не могу о томъ проговорит',
 „А да моя не поигра глава. **355**
 Милошъ збори Српски и юначки,
 И не крива десно ни лѣво;
 Но біяше главніехъ Србова,
 Што манишу нъему и завиде,
 Гђе му с' рѣчь по Србій прима, **360**
 Што за нь знаду цареви већили;
 Те Везиру поручую, тайно:
 Да Милоша ніе у Србій,
 Одъ рае би узели оружѣ,
 Пакъ већъ никадъ да не буде кавге. **365**
 Турчинъ Турски и мисли и ради.
 Шта і' за еднимъ стало раетиномъ,
 Кадъ му трага нико тражит' не ће;
 Наумио погубит' Милоша,
 Укинути земљи поглавицу, **370**

И Србію земљу преузети,
 Кадъ издая пошла му на руку.
 Бистаръ Милошъ вду осьти се,
 Турке знаде, а душмане знаде;
 Зато зовну побратима свога, 275
 Те в побру бесѣдио своме:
 „Побратиме! шта учини юнакъ?
 „Камо вѣре, камо ти братинство?
 „Заръ доведе, да изгубишъ мене?“
 Но побратимъ њему одговара: 380
 „Не бой ми се, побратиме драги,
 „Двие пуне хильаде делія
 „У мене су и подъ мойомъ рукомъ,
 „Што ће сваки погинути за ме,
 „И кадъ речемъ дати свою главу; 385
 „Та не бой се, докле едногъ тече.
 „Разбацѣху Босанске баліе,
 „Дрине воде докопат' се съ тобомъ,
 „Пребацити тебе у Лъешницу.“
 Тако побро свога храбри побра. 390
 Да не бѣше паше одъ Никшиѣа,
 Те Милоша брани одъ Везира,
 И Везиру не даде Милоша,
 А за Ферманъ поминѣаше често,
 По царевой да иде рѣчи — 395
 Било б' свашта онѣ око Дрине:
 Би деліе узъ старнегъ свога
 Учиниле русвай одъ балія,
 Да одрже вѣру по рѣчи,
 Што Милошу дао дели-баша. 400
 Найзадъ Везиръ поустити мора,
 Исподмукла чини на лѣпо
 Милошу в био говорио:
 „Пођи назадъ у Србію, кнеже,

„Кушай срећу, поишти оружје, 505
 „И по тебе биће слободнје,
 „У свѣта кадъ нје оружја;
 „А ево ти тврду вѣру даемъ,
 „Моя войска на те войштит' неће,
 „И остале измаићу войске, 410
 „А берата одъ самога цара
 „Извадити теби за господство,
 „Да свиету будешъ старѣшина,
 „А нико те пометати не ће,
 „Но да судишъ, и да вемљомъ владашъ, 415
 „Како по се понајбоље знадешъ
 „Зато ни съ кимъ не говори, кнеже,
 „Теке са мноми, пакъ ће свега бити.“
 Мора Милошъ, бѣше према глави,
 Обећати све по вољи Турској. 420
 Тадъ побратимъ побратима прими,
 Преведе га преко воде Дрине,
 Деведе га шеру у Љешницу,
 И рече му на растанку побро:
 „Побратиме и баш-кнеже Српски! 425
 „Ту самъ тебе на вѣру узео
 „У Љешници, мѣстимице овђе,
 „И сретно те данасъ повратио,
 „Да ти длака нје пошла съ главе.
 „Но почуй ме, и упамти, побро, 430
 „По садъ никадъ на вѣру не поћи,
 „Ма те звао, ко му драго био,
 „И я, побро, до по тебе дођемъ,
 „Не вѣруй ми по данасъ никако;
 „Еръ си чувенъ, а главнїй' ћешъ бити, 435
 „Свако око за тебе запеће,
 „А голема нје роба вѣра,
 „Кадъ земальско господство се шњоме

„Мърит' пође, те се упитаю:
 „Овог' свѣта чие е старія?“ 440
 Збори Турчинъ, пакъ се назадъ врати,
 И остави у Србій побра,
 Кой чудно изниео главу,
 То се никадъ заборавит' не ће.
 Благо вѣри кадъ е у човѣка, 445
 И човѣку, кадъ са вѣре држи.
 Виђалисмо и виђамо вазда:
 Издайцу издая убія,
 Ни девето кољено му нѣ
 Одъ зла трага са издае мирно 450

5. Милошъ и Марашлія.

Састале се двѣ поглавице
 Одъ Србіе, у равну Сріему,
 У Прогари селу скровитоме,
 Украй Саве украй воде ладне
 А кодъ попа кодъ Божиће Живка, 5
 Поглавица Ненадовићъ Прото
 Са Молеромъ Николаевићемъ.
 На састанку разговараю се,
 Како і' данасъ по нѣиной Србій,
 Домаћина попа запиткую: 10
 „Оче Живко! е л' истина права,
 „Да се Срби дигли на оружје
 „Са своіемъ Войводомъ Милошемъ?“
 „Нѣима попо право казивао:
 „Истина е, но за мало знате, 15
 „Узъ Милоша устала Србія,
 „А три боя учинила главна,
 „И свагђе е мейданъ одржала.
 „Изванъ клетихъ по земљи градова

„За Турчина не чуе се нигђе,
 „Изъ градова гђе су саћерани,
 „Извирую, што остали, Турци,
 „Ка' на мачка мишеви изъ руца,
 „Осимъ греда нико се не каже.“
 Чудио се и Молеръ и Прото,
 Кадъ е брже Милошъ разгрнуо,
 Надячао Скопљака Везира,
 Онолике поломио Турке,
 Што страхъ дали, те побъгоше
 Изъ Србије Српске старешине
 Чудили се, чисто не вѣрую,
 Што попъ Живко казивао вѣрно,
 Но попо ихъ да увѣри хође,
 Рече њима рѣчъ поуздану:
 „Браћо моя, Српске поглавице!
 „Да ли знате старца Синђелийћа
 „Изъ Грабовце Вальевске нахије?
 „Онъ ће мени на вечеру доћи,
 „Тајомъ доћи, а тајомъ отићи,
 „Одъ њег' мож'те и повише чути,
 „Онъ е човѣкъ вазда одъ истине.“
 Мило било Ненадовић' проту,
 И одъ мила 'вако говораше:
 „Оче Живко, и Србине брате!
 „Знадемъ старца, и кућу му знадемъ,
 „Шта ли ме е дочекао пута,
 „Кадъ наиђемъ и путъ ме нанесе
 „У Биоградъ, и дома се вратимъ
 „У веселу мою Бранковину,
 „Синђелийћъ ће познати ме таки,
 „И казаће, како ј' по Србиј.“
 „Мило Проту, тежко чека ноћи,
 Изъ Србије да Синђелийћъ дође,

Да с' увѣри, и обавѣсти.
 Но Молеръ се быо замислио, 55
 Лице каже, да е мучна душа;
 А Прото га оде разговарат':
 „Што е теби, што си с' раскарно?
 „Ако Богъ да, те і' истина тако,
 „Да е Милошъ очистио Турке, 60
 „Те і' слободно данасъ по Србій,
 „Валъа намъ се дома повратити.
 „Хвала Богу, и брату Милошу!
 „Видићемо нашу постойбину,
 „Домовину и родбине наше, 65
 „Пріятеље и наше кумове.
 „У души е мени данасъ мило,
 „Свакога би Срба загрлио,
 „Колико самъ рода желъанъ свога.
 „На ябани кућа необична, 70
 „Гђе ми нигђе ніе мѣсто стално,
 „Све ми смета, и свакоме сметамъ,
 „Како дивячъ међу питомима
 „Тако самъ ти осимъ дома свога.
 „Та био самъ, брате, у Стамболу, 75
 „А био самъ и у Петрограду,
 „Нъеки данъ самъ дошао изъ Беча,
 „Садъ самъ овђе међу добромъ браћомъ
 „Међъ Србима, у равну Сріему,
 „Но нигђе ми, као дома ніе. 80
 „Ніе згорегъ проћи по свиету,
 „Свуда проћи, но текъ дома доћи.
 „Не ма станка, ни живота мила,
 „Нити има слатка залогая
 „Осимъ дома, осимъ рода свога. 85
 „Кора хљеба болье прія свога,
 „Одъ свакаке части на ябани;

„Одъ туђе се не угоій части,
 „Е све мислишъ, вратити се валя,
 „Те залогай засѣда са мисли.“ 90
 Разговара Ненадовићъ Прото,
 Онъ е вольанъ, но Молеръ зловольанъ,
 Те се мука разговорит' не да.
 У Молера има проклѣштине,
 Завистъ клета, сестра издаина, 95
 Обузела м' и срце и душу.
 Но и завистъ прекицити мора,
 У рѣчи нађе олакшицу,
 Сръ би ино срце препукнуло.
 И Молеръ се оде одгушити, 100
 Те своему говораше другу:
 „Да лудъ ли си, Ненадовић' Прото!
 „И ако си био надалеко,
 „Пуно главомъ пробно свѣта;
 „Туђему се радуешъ господству 105
 „Заръ да Милошъ нама господари?
 „По чему е онъ болъи одъ мене?
 „Ніе л', Прото, Милошъ нама раванъ?
 „Докъ чуемо, шта е по Србій,
 „Я љу съ тобомъ поћи преко Саве. 110
 „Но наприедъ ево теби кажемъ,
 „Волимъ свою изгубити главу,
 „Него Милошъ да ми господари.“
 Вальанъ Прото, како и свакаде,
 Молеру се мало насміяо: 115
 „О Молеру! ти се шалишъ данасъ;
 „Истекъ чусмо, да е добро тамо.
 „И да Милошъ потискуе Турке,
 „А завистъ ти не да мировати,
 „Злобишъ нъему, себи и Србима. 120
 „На господству већъ тражишъ дѣла,

„Ка' да ти е остало одъ баба.
 „Ако ли се нашалио ни си,
 „Онда ъу ти едну проговорит':
 „Што ка' Милошъ заостао ни си 125
 „У Србій съ другомъ Србадиомъ,
 „Што домаћи не могла до Саве?
 „На Равнѣу е Милошъ са мноомъ био,
 „Могоа е у Сриемъ приећи,
 „Ка и друге што су старѣшине. 130
 „Стрицъ мой Яковъ иѣга позиваше
 „Да се склони, да не гине лудо,
 „Али Милошъ, брате, не хоѣаше,
 „Веѣъ овако рече чича-Яшу:
 „„Я остаемъ съ другомъ сиротиньомъ, 135
 „„Како нѣойзи буде, и мени ѣе.
 „Съ тога народъ приста узъ Милоша,
 „Съ Милошемъ се диже и поможе,
 „За право е, да садъ господари,
 „Я ѣу му се поклонити први.“ 140
 Лѣпо е говорио Прото,
 И учио, но не има кога.
 Кадъ е било ноѣи два сахата,
 Лану пашче кодъ авлійскихъ врата;
 Но самъ попо на дворъ изашао, 145
 Одъ авліе отворио врата,
 Те пропусти три четири госта
 Два су попа, и два Србианца.
 Отацъ и синъ свештеницы били
 Изъ лѣпа села Купинова, 150
 За нѣима е старацъ изъ Грабовца,
 А найзадъ е Вукоманъ съ Мургаща,
 Обойца нахив Вальевске.
 Но да видишъ чуда и радости,
 Кадъ Вальевци опазише Прота, 155

И кадъ Прото добру браћу виђе.
 Грлећи се сузе миешаю,
 Одъ радости и одъ желъе тешке
 Не могу се да се намилую,
 Ни за добро упитаю здравље. 160
 Виђение кадъ е попустило,
 Посѣдаше, разговореше се.
 Обойца све онако кажу,
 Како рече попъ домаћинъ Живко,
 Юшъ Сияђелийкъ бесѣду одульи: 165
 „Браћо моя, и господо моя!
 „Што е Милошъ, Богъ му свагђе дао!
 „Препатио, и зла преметнуо
 „Преке свое у Србій главе,
 „То крштена досадъ душа ние.“ 170
 Све имъ старацъ казиваше редомъ,
 Изброио муке и неволъе,
 Найзадъ рече: „ено и садъ Ђша
 „У Небойши, гђе отруну, кули
 „Но стегао Милошъ срце свое, 175
 „Те народу за напретка гледи.
 „Хвала Богу! више боя не ма;
 „Везири се отимаю редомъ,
 „Съ господаромъ да се договоре.“
 То е Проту превећъ мило било 180
 Но Молеру никако по ћуди.
 Ту селяци, ту су свештеници,
 Съ тога Молеръ силомъ се устеже,
 Те ниедну рѣчь не упусти,
 Да му злоћу покаже свѣту; 185
 Но у друштво и самъ пристануо,
 Ђде, пие, силомъ весели се.
 Кадъ е доба по поноћи било,
 Дигоше се гости, отидоше,

Нзъ Србіе што е, преко Саве, 190
 Свештеници своје Купинову,
 Да се спреме. пакъ ће у Србію,
 У Сриему не бѣше имъ станка,
 Кадъ приеђе Прото са Молеромъ,
 За Милоша намахъ разабраше, 195
 И нађоше нѣга у Вальеву.
 Лѣпо ихъ в Милошъ дочекао,
 Прихватио како браћу драгу,
 Одъ себе ихъ не двоји никако.
 Но Молеру све е мало било, 200
 Те Милошу проговоритъ мора:
 „О Милошу! како ћемо данасъ,
 „Ко ће одъ насъ бити старѣшина?
 „Ми смо сва три данасъ поеднака.“
 Насмив се, и рече му Милошъ ; 205
 „Ласно ћемо, кадъ е око чега,
 „Но најпріе да видимо, гђе смо,
 „И на чему данасъ остаемо,
 „А то ти е све у туђој руци.
 „Кадъ се смири, и кадъ, шта е, знамо, 210
 „Изабраће Срби господара,
 „Кога хоће, и за кога маре.
 „Ј се одъ васъ ни двојо ни самъ,
 „Ко смо, шта смо, казаће намъ народъ.“
 Истомъ Милошъ био у рѣчи, 215
 Ал' ето ти Турскогъ татарина,
 Књигу носи, господара тражи,
 Господара обор-кнезъ Милоша.
 Кадъ га нађе Турчинъ, покланъа се
 Ка' одъ земље праву господару, 220
 И даде му књигу изъ нѣдара.
 Види Милошъ, паша га позива,
 Марашлія паша Ули-паша

На Мораве долъе кодъ Буприѣ,
 На састанку да се разговара. 225
 Оде Милошъ како кнѣига каже.
 Болъе иѣи, но се съ пашомъ туѣи.
 Када Милошъ дође на рочиште,
 Те явише паши Марашлѣи,
 Да ѣе Милошъ своимъ доѣи главомъ 230
 У логора паши подъ шатора,
 О маслату да се разговоре
 И безъ боя и безъ какве кавге,
 Што Везиру у рачунъ иѣаше
 По ферману, по царской рѣчи. 235
 Таки паша упаради войску,
 Да учини пошту господару
 Одъ све земље, ка' човѣку царску;
 Нека виде и Срби и Турци,
 Да е Милошъ глава одъ Србіѣ, 240
 Царски веѣилъ да га тако прима.
 Шеѣе Милошъ крозъ Турску параду
 Господарски тихо и лагано,
 Докъ Везиру до шатора дође.
 Ту га прими Везиревъ ѣехая, 245
 И шатору размакао врата.
 Собомъ Везиръ на ноге устаде,
 Да дочека Српску поглавицу.
 Ту сѣдоше еданъ до другога,
 Те господску рѣчъ поведоше 250
 Обѣ мудре и паметне главе,
 Сваки свою рѣчъ укантари,
 Да се не би како зарекао.
 Годили се, пакъ се погодили:
 Намахъ да се чисти Скопльак-паша 255
 Са мрзама са своимъ Турцима,
 Да зло стане по землѣи Србіи,

Да новага ние са старіегъ.
 Но кадъ рѣчь до оружя дође,
 Грохотомъ се Везиръ насмiao. 260
 (И ако му одъ срца не пође,):
 „Прођ' се тога, царски обор-кнеже!
 „Ако мож'те топове посадъ
 „Припашите, носите за пасомъ.“
 И треће су углавили били, 265
 Да човѣка Срба изъ Србіe
 У Цариградъ цару прате самомъ,
 Радъ берата обор-кнез' Милошу,
 И за народъ што се боље може
 Да утврди по Букрешкомъ миру, 270
 Штоио Везиръ Милошу доказа,
 Да се види, да одъ срца мисли
 Свако добро земљи и Милошу;
 Юшъ посланикъ да поиште найзадъ
 За Везира пашу Марашлию 275
 У биелу граду Биограду.
 У Ђуприј Милошъ наредио,
 Те опреми Хаџи-Мелентия
 Са молбама, и са препорукомъ
 Одъ Везира паше Марашлие 280
 У Цариградъ до Меџида цара.
 А Марашли Али-паша прати
 Два улака, еднога на Дрину,
 Рушић-паша да распусти войску.
 Како стои у ферману царскомъ, 285
 А Букрешки миръ заповѣда,
 По Србій да се не ратуе.
 А другога прати Биограду,
 Некъ се чисти Скопљакъ изъ Србіe
 Са знанима са силеџияма, 290
 Ёръ су Срби пратили човѣка,

Своме цару, и ишту Везира
 У Биоградъ себи Марашлию,
 Кой иде у Биоградъ съ войскомъ
 Колико му узатреба граду, 295
 А сувише што имаше войске,
 Распустио, нека дома пође.
 Кадъ Сулейманъ Скопљакъ одселио,
 Досели се паша Марашлия,
 И Милошъ га, царева Везира 300
 Преко земље, кудъ валъаде проћи,
 Дочекао красно, и господски
 До самога допратио града.
 Кад се мало поодмори Але,
 Съ Милошемъ е био наредио, 305
 Да узъ пашу има мешто себе
 Одъ Србова кога поуздана,
 Да съ Везиромъ има договора
 Кадъ затреба што земљи, я паши.
 Ту Молера Милошъ намѣстио; 310
 Нека нъега тамо у господству;
 А онъ съ Протомъ, са погоднимъ другомъ,
 Штоио знаде еданъ за другога.
 На вилаетъ оде међу народъ.
 Како паша сѣде у Биоград', 315
 Еврема е, брата Милошева
 Изъ Небойше извадио куле,
 Опростио муке и невоље
 И старием' брату повратио;
 Нека знаду за добра Везира, 320
 Некъ му Милошъ дугуе за Еша,
 Што му кости пусти изъ Небойше.
 Османлия бѣше Марашлия,
 Чимъ се паша увукао био,
 Те у цара задобило хвалу, 325

Да і' Србию земљу умирио
 И безъ кавге и безъ муке какве,
 Те Букрешки миръ оста на миру,
 Да съ Русиомъ преговора не ма,
 Одмахъ паша другу окренуо 330
 Изъ потае, да се не опажа.
 Пазио е Молера лѣпо,
 И съ Милошемъ барабарно га,
 Но да Милошъ зато и не знаде.
 Говораше Молеру почесто: 335
 „Ти и Милошъ барабаръ сте мени,
 „Кнѣигу знадешъ, а Милошъ е не зна,
 „Зато си ми пречий и милий;
 „Да самъ знао, ка' што ни самъ за те,
 „Я бихъ съ тобомъ има' договора, 340
 „Милоша бихъ ласно оѣушнуо,
 „И берата теби извадио,
 „Но што ние, може бити, било.“
 Сади паша оба да завади.
 Да е Молеръ, виѣео е, лаганъ, 345
 Те га мога на зло окренути,
 Ёда б' како нестало Милоша,
 Бератлие да у земљи не ма;
 А ласно е онда съ поглавицомъ,
 Кадъ га паша народу избере. 350
 И у другу мишља паша руку;
 Ни Молера некъ ние' на свѣту,
 Е што манѣ главниехъ Србалѣа,
 То му лашнѣ, по нѣгову файдѣ,
 Закретати кикомъ сиротинѣи. 335
 Турска файда Хришѣанска неслога,
 Те е паша на своме рачунѣ.
 Та е мука дуго потраяла,
 Потпунице двие годинице.

Вазда реве Молеръ одъ Милоша,
Но Милошъ му ни мукаетъ ние,
Хотияше да га опамети,

Ера б' къ себи доша' и признао
Да му ние одъ Милоша криво.

Но немила свака любовъ била,

И бадава старао се Милошъ,

Да г' присвой, да му се приљуби.

Съ крива пута повраћа се тешко,

А правиемъ незаилази се.

То Молеру било и Милошу.

Едномъ Милошъ у Биоградъ дође

Съ кметовима одъ народа главнимъ

Да порезу онђе уговоре,

И углаве дацие остале.

Ту се Молеръ води и размећа

Ерѣ на перо воѣаше рачуне,

На Милоша гледи поприеко,

Понъекада и набрекуе се,

Е се гради да све болѣе знаде,

Зато хоћа и да господари.

Кадъ Милошу и свимъ кметовима

Досадило трплѣет' югунлука,

Те приекоръ у разговоръ пође,

Онда Милошъ рече кметовима :

„Ето, браћо. по данасъ Молера,

„Некъ вамъ буде земљи старѣшина,

„Ни у што се я пачати не ћу.“

Но да видишъ земальске кметове,

Учинише юришъ на Молера,

Везаше га како хаинина,

Одведоше наши на дивана,

И Везиру 'вако говорише :

„Твой е цевапъ, нашъ честити пашо!

- „А нашъ цевапъ, погуби га данасъ,
 „Не ћемо га међу нама жива.“ 395
- Брани паша Молера одъ људи,
 Ко га чуе, помислити мора,
 Да га збила одъ свегъ срца жали.
 Но кадъ виђе ништа не помаже,
 Тадај Паша погуби Молера, 400
 Те га Срби ютру на уранку
 На бунџишту нашли удављена
 Око врата са клипомъ и гужвомъ.
 Но и Милошъ ласно дознаваше,
 Да то масло нашино бияше, 405
 Те поређе у градъ одлазаше,
 Поређе се састаяше съ Турцимъ,
 Тежко свакомъ ко завиди коме,
 Кадъ му завистъ до пакости дође,
 До пакости и злочинства свога, 410
 Та собомъ га прождерати мора.
 Среия се опростила зала
 У Милоша свога господара,
 И пѣвати онда започела,
 Те се чула надалеко мала 415
 Евъ по онда за нју знаде свѣтъ,
 Те напредакъ добаръ јој честита.
 На свемъ хвала Богу единому!
 Што умудри, Милоша упути,
 По милоети својој руководи, 420
 Те се дође до чега се могло.

THE UNIVERSITY OF CHICAGO

Faint, illegible text, possibly bleed-through from the reverse side of the page.

Vertical text or stamp on the right side of the page.

Faint text at the bottom of the page, possibly a signature or date.

P. 13 Ср II 848.1

У истой књижари могу се јоштъ добити.

- Божићъ, морална повѣсть за младежъ, съ нѣмачкогъ по Г. Францу Хоффману, 1 ком. 30 кр. ср.
- Србска Грамматика, за ниже гимназіалне класе одъ Нет. Нинковића. профес., 1 ком. 40 кр. ср.
- Србскій Куваръ, одъ Єротея Драгановића 1 к. 1 фор.
- Јоштъ в Вогъ живъ, морална повѣсть за младежъ, съ нѣмачкогъ по Г. Фр. Хоффману 1 ком. 30 ка.
- Библійческа повѣсть, старога и новога завѣста, одъ Пав. Николића протопресвитера 1 к. 20 кр.
- Юначке народне песме, о Кралъвићу Марку издање осмо, 1 ком. 30 кр. ср.
- Немецко-илирскій и илирско-немецкій речникъ одъ Фрелиха, 2 части 4 фр.
- Практическое Наставленіе за Душепопечителъ, по Павломъ Николића, 1 ком. 1 фор. 12 кр. ср.
- Школске и учевне књиѣге за морална и гимназіалне школе
- Дѣла за забаву и за младежъ одъ найваженіи списателя садашнѣгъ времена у великомъ избору.
- Сва правдословна и учевна дѣла одъ свию струка, има ѣи и у готовоети, а могу се увекп и найско-ріе набавити.
- Сви инострани и домаћи календари за 1859 год.
- Ружица Календаръ за 1859 год., 100 ком. 12 фор.
- Народный вел. Календаръ, 100 ком. 20 „фр. ср.
- Зборникъ србскій у различитомъ повезу 1 ф. 12 кр. до 12 фор. ср. комадъ.
- Протоколи Крещаемѣй, Венчаемѣй и Умирающѣй, ком. 2 кр., вныга 36 кр. ср.
-